

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. čk. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842; Praha čislo
78.180; Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,
za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Dr. Marinković o mirovni politiki Jugoslavije

Jugoslavija je iskrena pobornica miru in mednarodne
vzajemnosti — Nevarnost novih vojn tvori pretiran
nacionalni šovinizem posameznih držav

Zeneva, 15. septembra. a. Današnja do-
poldanska seja skupščine Društva narodov
je prinesla nekaj omembe vrednih pobud.
Najprej je bil sprejet na dnevni red pred-
log severno-evropskih držav za odstranitev
klavzule o največjih carinskih ugodnostih
ter izročen drugemu odboru.
Zastopnik Avstralije Brenard je tola-
žil dejstvo, da razorožitev vendarle napre-
duje. Japonski zastopnik Macudeira je
ugotovil, da so bili na londonski pomorski
konferenci doseženi pomembni uspehi.
Zatem je pozdravil idejo g. Brianda o
Pan-evropski in dejal o njej, da je z gospo-
darskega stališča uprav odredila.

Ze zadnje dni preteklega tedna se je zve-
delo, da bo danes govoril v plenumu Dru-
štva narodov jugoslovnskega zunanji minis-
ter. Čeprav je bilo zanimanje ženevskih
krogov danes predvsem osredotočeno na
izid volitev v Nemčiji, se je vendarle poka-
zalo tudi za govor jugoslovnskega zunanjega
ministra nenavadno zanimanje. Dvornica
je bilo do zadnjega mesta zasedena in je dr.
Marinković žel za svoja izjavljanja ponovno
širavno odobravanje, ob koncu pa so mu če-
stitali vsi v ženevi zbrani vplivnejši držav-
niki. Splošno se je pričakovalo, da bo dr.
Marinković govoril tudi o odnosih med
Jugoslavijo in Italijo ter o akcijah za osno-
vanje agrarnega bloka. Dr. Marinković pa
se v svojem govoru vseh teh vprašanj sploh
ni dotaknil, marveč se je omejil na to, da
je poudaril stališče Jugoslavije do Briand-
ovega predloga za osnovevanje evropske unije,
ter stališče, ki naj ga v tem vprašanju za-
zame Društvo narodov.

Govor dr. Marinkovića

Takoj uvodoma se je dr. Marinković iz-
razil proti predlogu, naj bi o Briandovem
načrtu še enkrat razpravljala šesta politič-
na komisija Društva narodov. Naglasil je,
da je bilo to vprašanje že na plenarni seji
podrobno razmotirano ter je dozorelo tako
daleč, da ga je treba le še proučiti v po-
sebnem odboru, ki se naj v to svrhu izvoli
in ki naj sestavi primerne predloge za bo-
dooe zasedanje Društva narodov. Dr. Ma-
rinković je zlasti poudarjal, da je Jugosla-
vija z velikim zanimanjem pričakovala Bri-
andov načrt in da je pripravljena njegovo
akcijo podpirati vsestransko. Jugoslavija je
izjavila dr. Marinković, je iskrena pobornica
miru. Šla je skozi hudo trpljenje, doživela
najhujše epizode svetovne vojne in zna za-
to pravilno ceniti mir. Prav zato tudi želi
podpirati vsako akcijo, ki stremi za ojače-
njem in utrditvijo miru. Jugoslavija je vse-
stranska zagovornica mednarodne vzajem-
nosti in mednarodnega sodelovanja. Zaveda
se odgovornosti, ki jo mora prevzeti vsaka
država za ohranitev miru. Prihodnje leto
naj komisija, ki bo proučevala Briandov
načrt, predloži Društvu narodov primerne
predloge za bodočo organizacijo Evrope.
Prihodnje plenarno zasedanje DN mora že
skleniti primerne ukrepe za uresničenje
Briandovega načrta.

V svojem nadaljnjem govoru se je dr. Ma-
rinković dotaknil vprašanja razorožitve.
Poudarjal je, da je to eden najvažnejših
problemov glede na določbe odnošajev v

Evropi. Še vedno obstoja ta možnost in ne-
varnost nove vojne. Dokler ostoja ta mož-
nost in nevarnost, mir se ni zagotovljen.
Govorec o krivdi za tako stanje Evrope, ki
se 10 let po svetovni vojni že zopet nagiba
in pripravlja na novo vojno, je dr. Marinko-
vić naglašal, da je temu v prvi vrsti kriv
pretirani nacionalizem posameznih držav.
Burno aklamiran je dr. Marinković zaklju-
čil svoj govor s toplim pozivom vsem naro-
dom, naj zatro pretirani šovinizem in s tem
v prvi vrsti doprinesejo k ohranitvi in
uvrstitvi miru v Evropi in na vsem svetu.

Soglasje Grčije

Nato je govoril grški zunanji minister Po-
litis, ki je v glavnem zavzel g. Briandovemu
načrtu enako stališče kakor dr. Marinković.
Zadnji je na današnjem plenarnem sestanku
govoril japonski delegat, ki je podpiral sta-
lišče Anglije glede na razorožitev.

Politis je predlagal, da se imenuje odbor,
ki bo proučil organizacijo panevropske
unije. Nova federacija bi morala pritiči z
unifikacijo mednarodnih konvencij po pri-
meru balkanske konference, ki bo v Ate-
nah.

Nemški zunanji minister dr. Curtius, čigar
govor se pričakuje v ženevskih krogih z ve-
likim zanimanjem, bo govoril šele v sredo.

Madžarska za revizijo mirovnih pogođb

Popoldanska seja je bila otvorjena z go-
vorom madžarskega delegata grofa Appony-
ja, ki je pozdravil panevropski predlog
Brianda. Tukaj pa mora imeti gospodarstvo
prednost pred politiko. Gospodarsko vpra-
šanje je v gotovi meri že zrelo za odločitev.
Madžarska in njeni sosedje so že pričeli
kljub težkim političnim težkostim polagati
temelj za tesno gospodarsko sodelovanje.
Res pa je, da za evropske države brez ame-
riške pomoči ne bo uspehov. V sodelovanju
izvenevropskih držav leži tudi jamstvo za
nepristranost. O borbi proti vojni je izjavil
grof Appony, da je treba povsod, kjer obo-
stoje v Evropi in sploh na svetu, kati za vo-
jno odstraniti. Dokler bo obstojalo stanje traj-
nega ogrožanja, tudi ne bo izginil nemir
med narodi. Ako se ta problem svobodno in
nepristransko prouči, se pride do vprašanja
revizije mirovnih pogođb. Ni več daleč dan,
ko se bo moralo to vprašanje načeti. Ako pa
bi to vprašanje pomenilo vojno, potem mora
že sedaj izjaviti s tribune Društva narodov,
da se bo Madžarska svoji zahtevi odrekla.

Besede grofa Apponyja je zborovanje
sprejelo z viharim odobravanjem. Med
Nemčijo in Francijo, je nadaljeval grof
Appony, je sedaj prišlo do zblizanja. Sli-
čno stanje se mora ustvariti tudi med malimi
državami. Grof Apponyja je končal svoj go-
vor z besedami psalmista: Veroval sem in
zaradi tega govoril.

Povratek Grandija v Ženevo

Zeneva, 15. septembra g. Italijanski zu-
nanji minister Grandi se bo v sredo ali v
četrtke vrnil v Ženevo. Briand in Scialoja
sta se nad eno uro pogajala o sredozem-
skem vprašanju, vendar pa še vedno brez
uspeha.

Jugoslovenska razstava v Solunu

Solun, 15. septembra. AA. Davi je grški
minister vojske in mornarice general Bo-
caris posetil jugoslovnski paviljon na me-
narodni solunski razstavi. Spremljala sta
komandant grške mornarice Domestikos in
predsednik solunskega sejma Varlamides.
Minister Bocaris se je zelo pohvalno izra-
zil o jugoslovnskem paviljonu in njegovi
ureditvi in čestitaval organizatorju Jaši Gr-
gaševiću k velikemu uspehu. Minister Bo-
caris je bil poln hvale o ogromnem na-
predku jugoslovnskega gospodarstva.

Solun, 15. septembra. AA. Davi so go-
spodje dr. Juraj Tomičić, delegat jugoslo-
venskega ministra za trgovino in industri-
jo, dr. Kojić, jugoslovnski generalni kon-
zul, Jaša Grgašević, svetnik ministrstva,
arhitekt Brašovani, kipar Plavšić, tajnik ju-
goslovnske zbornice v Solunu dr. Mihaj-
lović in drugi ugledni Jugoslovenci položili
venec na jugoslovnskega vojaškega pokoli-
pališča v Zeitimiku, kjer počivajo ostanki
junakov, ki so žrtvovali svoje življenje za
svobodo Jugoslavije. Zatem je delegacija
položila tudi na spomenik, postavljen v
spomin srbskih in sponenikih junakov, kra-
sen venec.

Ponesrečen polet 16 km visoko

Augsburg, 15. septembra d. Poizkus pro-
fesorja Piccarda, ki se je nameraval dvig-
niti z balonom v hermetično zaprti gondoli
v višino 16.000 m v svrhu proučevanja at-
mosfere, se je iz neznanih vzrokov ponesre-
čil. Dvig z balonom bi se imel izvršiti
danes dopoldne. Prof. Piccard se je dal s
svojim spremljevalcem zapreti v gondolo,
nakar so odvezali vrvi balona. Namesto, da
bi se bil balon dvignil v zrak, se je nekaj
sto metrov daleč kotil po zemlji in nato
obležal. Prof. Piccard je izjavil, da si ne
zna tolačiti vzroka tega neuspeha. Misli
pa, da je krivo vreme. Poizkus bo na vsak
način ponovljen, ne ve pa še kdaj.

Turki porazili Kurde

London, 15. septembra AA. Reuter po-
roča iz Ankare, da se operacije na gori
Ararat vrše s popolnim uspehom. Vse
uporniške čete so razkopljene in uničene.
Usmiljenja zmagovalci niso pokazali. Voj-
ska preganja upornike, ki divje beže.

ZMAGA EKSTREMNIH RADIKALOV PRI NEMŠKIH VOLITVAH

Pri nedeljskih volitvah so največ pridobili komunisti in narodni
socialisti — Negotovost v bodočem političnem razvoju Nemčije

Berlin, 15. septembra. r. Včeraj so se
vršile v Nemčiji državnozbornske vo-
litve, za katere je vladalo po vsej Ev-
ropi ogromno zanimanje, ker je bilo
jasno, da bodo odločilne važnosti za
notranji razvoj Nemčije in tudi za bodo-
čo mednarodno politično konstelacijo.
Izid volitev je presenetil tako Nemce
same kakor vso Evropo. Iz volilne bor-
be sta izšli silno ojačeni obe ekstre-
mišni skupini, narodni socialisti kot de-
ničarska in komunisti kot levičarska
skupina, dočim so bile vse mešanske
stranke sredine oslabiljene. Hitlerjevi
narodni socialisti so postali druga naj-
močnejša stranka in bodo imeli zato ze-
lo močen vpliv na notranjo in zunanjo
politiko Nemčije.

Berlin, 14. septembra. AA. »Wolfbi-
ro« poroča: Celokupno število glasov,
oddanih v vseh volilnih okrajih Nemčije,
je, znaša 35 milijonov. Dobili so:
socialni demokrati 8.536.000,
narodni socialisti 6.275.000,
komunisti 4.599.000,
centrum 4.549.000,
nemški nacionalci 2.459.000,
nemška ljudska stranka 1.996.000,
gospodarska stranka 1.352.000,
nova državna stranka 1.186.000,
bavarska ljudska stranka 1.118.000,
stranka podeželskega ljudstva 1 mil-
jon 103.000.

Ostali glasovi so razdeljeni na razne
manjše stranke in skupine.

Na podlagi teh rezultatov bodo man-
dati v državnem zboru razdeljeni tako-
le (v oklepajih je število mandatov v
razpuščenem parlamentu):

socialni demokrati 142 (153),
narodni socialisti 106 (12),
komunisti 77 (54),
centrum 76 (62),
nacionalci 41 (73),
ljudska stranka 33 (48),
gospodarska stranka 23 (13),
državna stranka 20 (25),
bavarska ljudska stranka 18 (16),
stranka podeželskega ljudstva 17 (13).

Prva politična bilanca

Berlin, 15. septembra. d. Včerajšnje
volitve v Nemčiji so končale z nepriča-
kovan velikim uspehom obeh ekstre-
mih strank komunistov in narodnih so-
cialistov. Celot v glavni socialnodemo-
kratski trdnjavi v rensko-westfalskem
industrijskem ozemlju je število social-
nodemokratskih glasov manjše od šte-
vila, ki so ga skupno dobili komunisti
in hitlerjevci. Narodni socialisti bodo
v novem parlamentu druga najmočnej-
ša stranka.

Uspeh desničarskih in levičarskih ra-
dikalov gre v prvi vrsti na račun me-
ščanskih strank, izmed katerih so do-
živeli veliko razočaranje zlasti demo-
krati, ki so upali, da bodo v novi »dr-
žavni stranki« znatno porasli, a so celo
nazadovali. Centrum in socialni demo-
krati so v glavnem obdržali svojo do-
sedanjo moč. Vsekakor ostanejo soci-
jalni demokrati številčno najmočnejša
stranka tudi v novem državnem zboru.

Izid volitev je ovrgel vse dosedanje
kombinacije o bodočem razvoju notra-
njega političnega položaja v Nemčiji.
Za enkrat še ni mogoče napovedovati,
če bo mogla še nadalje ostati Brünnin-
gova vlada. Zdi se, da brez socialnih
demokratov ali brez narodnih socialistov
ni mogoča nobena koalicijska. Nem-
čija se po včerajšnjih volitvah nahaja
na razpotju med desnico in levico. Od-
ločitev bo ena najvažnejših od obstoja
republike sem, ker se tiče tudi nemške
zunanje politike. Sedaj šele postaja jas-
no, koliko izgubo je doživela Nemčija
s Stresemannovo smrtjo.

Krvavi spopadi

Berlin, 15. septembra. d. V soboto po
polnoči je došlo na Biluovnem trgu do
krvavega spopada med narodnimi socialisti
in komunisti. Narodne socialiste, ki so se
v svrhu propagande vozili v kamijonih po
berlinskih cestah so baje obstreljevali ko-
munisti, ki so bili zbrani pred domom Kar-
la Liebknehta. Vendar pa še ni točno ugo-
tovljeno, kdo je prvi začel. Razvila se je
pravcata bitka z revolverji in kamenjem.
pri čemer je bil neki komunistični delavec
ubit, drugi pa težko ranjen. Posredovati je
morala policija, ki je prav tako rabila
orožje. Tudi v predmestju Friedenau so se
spopadli narodni socialisti in komunisti.
Ubit je bil neki narodni socialist. Manjši
spopadi so se ponavljali vso noč. Ranjenih
je bilo okoli 40 oseb, aretiranih pa več sto.

Tudi v Leipzigu so se v soboto ponoči
ponovno spopadli narodni socialisti in ko-
munisti. 60 do 70 narodnih socialistov je
skušalo vdreti v neki komunistični lokal.
Došlo je do pretepa, v katerem so bili
ranjeni na obeh straneh. Več oseb je bilo
aretiranih.

O manjših spopadih v noči od sobote na
nedeljo javljajo tudi iz mnogih drugih
mest. Skoro povsod je šlo za rankontre med
pristaši obeh ekstremnih strank, komuni-
stov in hitlerjevcev. Volilna nedelja sama

pa je v vsej Nemčiji potekla razmeroma
mirna.

Volilna udeležba

Berlin, 15. septembra. d. Volilna udeležba
je bila včeraj znatno večja kakor pri zadnjih
volitvah l. 1928. Socialni demokrati so imeli
organizirano tudi posebno sanitetno služ-
bo, ki je bolnike in onemogle prenašala z
nosilnicami in vozila z avtomobili v volilne
lokalne. Volilna agitacija se je včeraj stopnje-
vala do viška. Do konca volitev so se vozili
po cestah množični avtomobili s četami
agitatorjev in od ranih jutranjih ur so ko-
rakale po ulicah večje gručje ljudi, ki so gla-
sno kričale razna volilna gesla. Prav tako so
bili neprestano v službi veliki zvočniki, ki
so preglašili celo šum velemestnega prome-
ta. Nekatere ceste so bile od volilnih letakov
tako zasute, kakor da bi zapadel sneg. Ob
8.15 je volil v volilnem lokalu nasproti Umet-
niškega doma tudi državni predsednik Hin-
denburg, ki je prišel v spremstvu svojega
tajnika. Množica ga je sprejela z ovacijami.
Volilna udeležba se čeni letos na 85 %
vseh upravičenecv, dočim je znašala l. 1928
75 %.

Vpliv v Ženevi

Zeneva, 15. septembra g. V ospređu
vseh razgovorov v krogih Društva nar-
odov so seveda rezultati nemških volitev.
Splošno se opaža presenečenje, čeprav so
računali s tem, da bodo ekstremisti dobro
odrezali. Splošno prevladuje mnenje, da
bo morala Nemčija preživeti dobo notra-
njih nemirov in negotovosti, ki ne more
ostati brez vpliva na celotni evropski po-
ložaj. V ženevskih krogih Društva nar-
odov računajo s čim prejšnjim odstopom
Brüninga in z možnostjo diktature brez
parlamenta v Nemčiji.

Angleški komentarji

London, 15. septembra. s. Kot glavni znak
nemških volitev, označujejo listi uspeh na-
rodnih socialistov. Pri tem podčrtavajo, da
stremijo narodni socialisti za odstranitvi-
jo parlamentarne vlade in za ustanovitvijo
diktature v Nemčiji. »Morningpost« govori
o uničujočem porazu vlade ter poudarja,
da so narodni socialisti ostri nasprotniki
politike dr. Stresemanna. List vidi v uspe-
hu obeh ekstremnih strank ogrožanje te-
meljev parlamentarne vlade v Nemčiji.
Berlinski poročevalci »Daily Herald« piše,
da so volitve ustvarile položaj, ki je poln
nevarnosti za Nemčijo in Evropo.

Češkoslovaški odmevi

Praga, 15. septembra g. Češkoslovaški
listi soglasno ugotavljajo, da so se politič-
ne razmere v Nemčiji zelo komplicirale.
»Lidove Noviny« obžalujejo, da so nemški
volilci ravno v času Briandove inicijative
glede Panevrope sklenjeni in demonstra-
tívno glasovali za revanžo in za diktaturo
desnice. To je važen memento za vse pa-
ciifiste sveta. »Narodni listy« ugotavljajo,
da je položaj v Nemčiji sedaj slabši in bolj

Velik železničarski fond v Ljubljani

Razdelitev premoženja bivše gospodarske poslovalnice
Južne železnice — Zgradba sanatorija za pljučno bolne
Železničarski stanovanjski fond

Beograd, 15. septembra. p. Nj. Vel.
kralj je na predlog prometnega ministra
podpisal zakon o uporabi likvidacijske
mase gospodarske poslovalnice bivše
Južne železnice v Ljubljani. Zakon se
glasi:

§ 1. Iz ostanke likvidacijske mase
bivše gospodarske poslovalnice bivše
Južne železnice, se izloči 1.5 milijonov
Din in izroči bolniškemu fondu za dr-
žavno prometno osobje v svrhu sanato-
rija za bolne na pljučih.

§ 2. Z ostanikom likvidacijske mase se
osnuje fond za zgradbo stanovanjskih
hiš železniških uslužbencev na področ-
ju ljubljanske železniške direkcije.

Fond upravlja direkcija državnih že-
leznic v Ljubljani. Iz sredstev tega fon-
da se lahko dajejo hipotekarni krediti,
kojih skupna vsota pa ne sme presegati
2 milijona dinarjev.

§ 3. O upravi obeh fondov bo predpi-
sal prometni minister posebne pravilni-
ke.

§ 4. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga
podpiše kralj, obvezno moč pa dobi z
dnem objave v »Službenih Novinah«.

Prometni ministerstvo je v zvezi s tem za-
konom izdalo pojasnilo, ki naglašja med dru-
gim: Bivša direkcija Juž. železnice v Ljub-
ljani je oskrbovala svoje uslužbence z živ-
lenskimi potrebščinami potom gospodarske
poslovalnice (aprovizacije), ki je po preve-
mu južne železnice prešla v upravo držav-
nega erarja. Tokom let so rezerve te poslo-
valnice, nastale iz čistega dohodka, dosegle
višino 11 milijonov dinarjev. Po likvidaciji
te poslovalnice, čije posle je prevzela držav-
na nabavljajna zadruga, je bilo sklenjeno,
da se likvidacijska masa uporabi v huma-
nitarne svrhe. Kakor določa zakon, gre 1.5
milijona v bolniški fond državnega promet-
nega osobja za zgradbo sanatorija, ki bo,

zapleten kakor kdaj prej. Izid volitev po-
meni, da bo opuščena evropska politika dr.
Stresemanna in politika, ki se je pričela v
Locarnu. Popolnoma nejasno je, kaj se bo
še dogodilo v Nemčiji.

Francoski odmevi

Pariz, 15. septembra. a. »Journal« piše o
izidu nemških volitev, da je sicer tako pa-
metni nemški narod izgubil glavo, ker ga je
zastupila hujskača propaganda Hitlerja in
Hugenberga. Vse bo sedaj odvisno od stali-
šča Hindenburga. »Matine« izraža upanje, da
bodo zmerne stranke odklonile vsako sode-
lovanje s Hitlerjem, ker je tako sodelovanje
praktično in moralno nemogoče. »Petit Pa-
risien« meni, da bo po volitvah ustvarjena
atmosfera imela resne posledice tudi za nem-
ško zunanjo politiko.

Kratkim komentarjem jutranjih listov o
nemških volitvah so sledili v večernikih
dolgi uvodni članki z naslovi: »Mir Evrope
ogrožen«, »Pustolovec Hitler«, »Komunisti
obvladali državni zbor«, »Konec s spora-
zumom« itd.

»Intransigence« izjavlja, da so v Nem-
čiji zmagale stranke nereda. Niti komu-
nisti niti narodni socialisti niso prijatelji
Francije. Sodelovanje med rusko in nem-
ško vojsko postaja evropska nevarnost. Za
Hitlerjev program ni glasovalo nič manj
kot 6 milijonov Nemcev. V teh okoliščinah
Francija ne more več misliti na sporazum
z Nemčijo. »Liberte« izjavlja, da se je
nemškega naroda zopet polastil pohlep po
nedosegljivem. Narodni socialisti niso
stranka, temveč fenomen. Rezultat nem-
ških volitev pomeni veliko vznemirjenje
Evrope.

Italijanski komentarji

Milan, 15. septembra sg. Fašistično ča-
sopisje pozdravlja rezultate nemških volitev
z velikim zadovoljstvom. »Corriere della Se-
ra« objavlja pod naslovom »Triumf Hitler-
jevih pristašev« posebno poročilo iz Berli-
na, v katerem izjavlja, da je zmaga nardo-
nih socialistov prekosila vsako pričakova-
nje. Brez dvoma je volilni dan pokazal ne-
pokrit obraz današnje Nemčije ter prin-
sel presenečenje, ki ne bo ostalo brez po-
sledic za notranjo in zunanjo politiko Nem-
čije. Zlasti volitve v vzhodni Prusiji so
imale značaj pravega plebiscita v korist
politike revizije mirovnih pogođb, ki je ena
glavnih točk Hitlerjeve zunanje politike.
»Lavoro fascista« vidi v rezultatih volitev
nezlomljivo voljo Nemčije, da protestira
proti mirovnim pogođbam, ki ležijo po kri-
vici težko na nemškem narodu.

Odmev na ameriški borzi

Newyork, 15. septembra. g. V ameriških
zunanjih krogih so izid nemških volitev pri-
čakovali z največjo napetostjo. Rezultat volit-
ev je imel svoj vpliv na nemško reparacijsko,
tako imenovano Dawesovo posojilo na
newyorkski borzi. Posojilo je v kratkem času
padlo za 5 točk, kar je seveda v Wallstreetu
povzročilo vznemirjenje. Tudi na drugih tr-
žiščih so nemški papirji padli.

Krvavi izgređi v Varšavi

Varšava, 15. sept. d. Včeraj se je vršil
na vrhu ob Chopinovi cesti shod pristašev
petih strank leve in centra, ki se ga
je udeležilo okoli 1500 oseb. Zborovanje,
na katerem so govorili voditelji opozicije,
je poteklo popolnoma mirno. Po shodu je
odšel del udeležencev po eni izmed glavnih
cest, ker pa so bile počestne manifestacije
premovedane, jih je skušala policija raz-
gnati. Neznanci so zagnali pri tem ročno
granato in oddali več revolverjskih streliv.
Ubita je bila ena oseba, 11 pa ranjenih,
med njimi pet policistov. Več ljudi so v
gneči tudi pohodili. Policija je vzpostavila
red, ne da bi rabila orožje. Kakih 100
ljudi je bilo aretiranih. Vladni tisk ugotov-
lja, da je do izgređov prišlo zaradi komu-
nističnih izjavi. V Radomu in Krakovu
je policija razgnala protestne shode. V
Lvovu je bil ranjen poslanec Hausner. V
Lublino je bil neki poslanec aretiran za
rudi hujskajočih govorov. Tudi v nekaterih
drugih krajih je prišlo do izgređov, ki jih
je povzročila opozicija.

V mestu Torun je po končanem mitingu
skupina udeležencev hotela prirediti ma-
nifestacijo po ulicah. Policija pa je mani-
festante pozvala, naj se mirno razidejo.
Tisti trenutke je iz vrst manifestantov pa-
dlo nekaj streliv v smeri proti stražnikom,
ranjen pa ni bil nihče. Policiji se je po-
srečilo demonstrante razgnati, ne da bi ji
bilo treba rabiti orožje.

Bolgarski kralj v Italiji

Como, 15. septembra. AA. Semkaj je
prispeel bolgarski kralj Boris, ki je s svojim
spremstvom napravil daljši izlet po jezeru.
Bolgarski kralj je bil zadovoljen s spreje-
mom, ki mu je bil prirejen od italijanskih
oblastev.

Brezposelnost v Italiji

Rim, 15. septembra. AA. Po uradnih po-
datkih je bilo 31. avgusta v Italiji 375.548
brezposelnih. Od tega 264.857 moških, osta-
nek pa žensk. Večina brezposelnih odpa-
da na gradbeno delavstvo in na delavstvo, za-
posleno v poljedelstvu. V mesecu avgustu
je število brezposelnih naraslo za 32.712
delavcev in 743 delavk.

Otvoritev največje tobačne tovarne v državi

Niš, 15. septembra. AA. Danes se je vršilo
svetovno posvečenje nove tobačne tovarne,
združeno z odkritjem spomenika Nj. Vel.
kralju Aleksandru. Svečanosti so prisostvo-
vali poleg namestencev tovarne, predstavi-
kov lokalnih oblasti in številnega prebiva-
stva kot zastopnik kralja general Jovanović,
v zastopstvu vlade pa ministri dr. Sverljuga,
Uzunović, dr. Sršić, Radičević, dr. Ku-
mandi, dr. Drinković, Trifunović, Demetro-
vić, dr. Švegelj in dr. Ninko Per

Nemške volitve

Ljubljana, 15. septembra.

Z napeto pozornostjo je motril ves svet volilno gibanje na Nemškem ter pričakoval rezultata včerajšnjih volitev v nemški državni zbor. Saj je od izida teh volitev v mnogočem odvisen ne le bodoči notranji razvoj nemške države, temveč tudi celokupna politična konstelacija Evrope. V ostri formulaciji so ocenjevalci političnega položaja postavili problem tako, da gre za demokracijo in republiko na eni, za ohranjanje mirne osnove današnje Evrope na drugi strani.

Ako bi bila ta formulacija povsem točna, potem bi značilni izid včerajšnjih volitev, da se je Nemčija odločila proti demokraciji in republiku ter proti svojim obvezam iz mirovnih pogodb ter da prehaja velika nemška država in ž njjo vsa Evropa v novo obdobje opasnih kriz in internacionalnih potresov. Nemški narod se je včeraj navidezno odločil za ekstremistično politiko. Volilna udeležba je bila znatno večja nego l. daj poprej. Volilno pravico je imelo tokrat 42,9 milijonov nemških državljanov (vsi moški in ženske od 20. leta naprej) in celih 35 milijonov jih je šlo na volišče. Ekstremisti, komunisti na levi, narodni socialci na desni, so dobili 11 milijonov glasov, torej skoraj eno tretjino.

Naravnost fantastično so porastli narodni socialisti. V prošlem parlamentu so imeli 12 mandatov, sedaj so jih dobili nad 100; pri prejšnjih volitvah je zanje glasovalo nekaj čez 800 tisoč volilcev, sedaj pa nad šest milijonov. Komunisti so porastli v mandatih od 54 na 77, v glasovih od 3.260.000 na 4.600.000!

Stranke meščanske sredine so znatno oslabilene, socialni demokrati, najljubša nemška stranka, niso mogli popolnoma ohraniti svoje moči, izgubili so 11 mandatov in skoraj 600.000 glasov.

Brüningova vlada, ki je sedaj na krmlju, je ostala s svojimi strankami daleč v manjšini, tako zvana weimarska koalicijska, to so stranke, ki so l. 1919. dale Nemčiji današnje demokratično-republikansko ustavo, ne razpolagajo več z večino mandatov. Novi parlament bo štel okrog 570 poslancev. Komunisti, narodni socialisti in nemški nacionalci s skupaj 290 mandati so protivniki današnje državne oblike. Seveda imajo zopet vsak svoje posebne državne ideale, toda skupna jim je volja rušiti današnje ustavno stanje. S tega stališča je razumljivo, ako se čuje po nedeljskih volitvah sodb, da sta nemška demokracija in njena republika v opasnosti.

Neugodna je bilanca tudi s stališča evropske politike in mirovnih interesov. Z zmago narodnih socialistov je nogočno narasla struja, ki zahteva revizijo versailleske pogodbe in odklanja obveznosti iz Youngovega aranžmana ter fantazira o obnovi militaristične Nemčije. Zavezniki te struje so zopet komunisti, ki povsod špekulirajo na perturbacijo današnjega mirovnega stanja. Med desnim in levim ekstremom obstojata tudi sicer notranje zveze: med narodnimi socialisti je zelo močan vpliv militarističnih krogov, ki zagovarjajo ozko zvezo konservativno-militaristične Nemčije z revolucionarno sovjetsko-boljševiško Rusijo ter se vne-

majo za metode, ki jih je nemška politika uporabljala v vojni, ko je Lenina spravila v Rusijo. Ze v času volilne borbe so se tudi zmerne meščanske stranke od centra do nove državne stranke v zunanje političnem programu deloma okrenile na desno.

Ves svet se danes v skrbeh vprašuje, kako bo po sedanjih volitvah mogoče na Nemškem sestaviti vlado, ki bi na znotraj nadaljevala politiko pomirjenja in konsolidacije današnjega ustavnega stanja, na zunan pa politiko pokojnega Stresemanna, ki je v načelu bil sicer tudi za revizijo nemških obveznosti iz mirovnih pogodb, toda le potom prijateljskih pogajanj in na osnovi internacionalne solidarnosti. Tragično je pri tem, da so se nasprotstva med zmernimi meščanskimi strankami in socialnimi demokrati še poostila, brez socialnih demokratov pa ni mogoč noben režim zlate sredine. Tudi se je v zadnjem času predsednik republike g. Hindenburg zelo pomaknil na desno in v nemških listih čitamo, da bi eventualna meščansko - socialnodemokratska koalicijska mogla celo povzročiti njegov odstop, s tem pa naravnost katastrofalno notranjo krizo. Mnogim se zdi, da ni izključeno, da bodo prilil narodni socialci sedaj po zmagi mnogo vode v svoje vino in da bo mogoča vladna koalicijska zmerne desnice od centra preko nemških nacionalcev, ljudske, gospodarske in državne stranke ter nekaterih manjših skupin do narodnih socialistov, katero bi socialni demokrati, da ne pride do hujšega, z zmerno opozicijo podpirali. Drugi se bojijo, da imamo v nemškem državnem življenju računati še s presenečenji, ki bi bila tem nevšečnejša, ker bi mogla Nemčijo zapeljati na polje avantur v evropski politiki.

Ni dvoma, da izid nedeljskih volitev ne daje dobrega spričevala narodu, ki je sicer tako delaven in tako trezen ter se je s tako občudovanja vredno energijo, disciplino in organizacijo posvetil renesansi svojega življenja. Zopet se potrjuje stara izkušnja, da je nemški narod na političnem polju zaostal za drugimi ter je tu dostopen frazi in fantastični špekulaciji, ki ju sicer v vsem svojem življenju tako živahno odklanja. Zmaga ekstremistov je zmaga demagogije nad realnostjo. Priznati je treba, da so demagogi imeli tokrat posebno olajšano delo: med voditelji naroda po smrti Stresemanna ni nobenega velikega moča, ki bi bil kos hitlerjevskim in komunističnim frazom, narod pa, ki šteje danes nad 7 milijonov brezposelnih in ki stoji pod silnim pritiskom vedno naraščajočih ogromnih javnih davkov, se v razočaran obrača k močem, ki mu obetajo nova nebesa.

Vzmirjenje Evrope nad razvojem dogodkov v Nemčiji je opravičeno. S svojo trezno politiko si je nemški narod po vojni znal pridobiti novih prijateljev. Vsi ti želijo ne le v interesu mirnega sožitja kulturne Evrope, temveč tudi v interesu blagostanja in razvoja nemškega naroda samega, da se po nedeljskem volilnem ekscesu vrne doba mirnega preudarka in da Nemčija nadaljuje svoje pot notranje obnove in prijateljskega sodelovanja z vsemi estalimi narodi za konsolidacijo Evrope.

Važna razprava o ureditvi občinskih financ

Seja Zveze jugoslovenskih mest - Predlog beogradske gospodarske konference

Ljubljana, 15. septembra. r. Dne 29. t. m. se bo vršila v mestni posvetovalnici v Ljubljani seja poslovnega odbora Zveze mest kraljevine Jugoslavije. Vsa mesta, ki so člani poslovnega odbora in nadzornega odbora, pošljejo na to seto svoje delegate in sicer: Beograd, Cetinje, Dubrovnik, Karlovac, Ljubljana, Maribor, Mostar, Niš, Novi Sad, Osijek, Pančevo, Sarajevo, Skopje, Split, Sabac, Zagreb in Zemun.

Dnevni red se je naslednji: 1. Poročilo o delu zvezne uprave; 2. referat in predlog o najeminskih dokladi; 3. razprava v načinu budžetiranja mest; 4. poročilo o blagajniškem poslovanju; 5. slučajnosti.

Kakor kažete druga in tretja točka, bo tokratna seja poslovnega odbora zveze mest zelo zanimiva in važna, ker bodo razpravljali o najvažnejšem vprašanju naših mest, to je o njihovem budžetiranju. O tej temi bo referiral mestni finančni svetnik Lamza iz Zagreba. Za Ljubljano, Maribor in Zagreb je zlasti važno tudi dejstvo, da bodo razpravljali na seji o najeminskih dokladi, ki jih imela biti po prejšnji ministrski odločitvi ukinjena s 1. januarjem prihodnjega leta, ki pa jo je ministristvo financ še dovolilo pobirati do 1. januarja 1932. O definitivni rešitvi tega vprašanja bodo sprejeti na seji v Ljubljani primerni sklepi.

Beograd, 15. septembra. r. O ureditvi občinskih financ so razpravljali tudi na včerajšnji konferenci gospodar. zbornice in korporacij. Po referatu, ki ga je podal tajnik Centrale industrijskih korporacij dr. Gregorij, se je konferenca zedinila na naslednji predlog, ki je bil izročen v nadaljnjo pospešitev finančnemu ministru:

Nova ureditev samoupravnih financ naj se izvrši po naslednjih načelih: 1. Država naj bi uredila in sama upravljala dajatve večjega značaja. 2. Osnuje naj se fond, iz katerega bi se z dohodki, pridržanimi za državo, ali dohodki ostalih samoupravnih korporacij sub-

vencionirale one samoupravne edinice, ki bi iz lastnih dohodkov ne mogle kriti svojih potreb. Dajate lokalnega značaja naj se prepuste samoupravam kot samostojne dajatve. Finančno ministristvo naj vrši vrhovno nadzorstvo nad budžetiranjem in gospodarstvom samoupravnih korporacij. Samouprave naj upoštevajo razvoj gospodarstva in naj ga ne obremenjujejo z neracionalnimi dajatvami, ki ovirajo njegov razvoj. Le od čim dalje večjega razvoja gospodarstva morejo tudi samoupravne enote pričakovati večje dohodke.

O tem predlogu bo razpravljala tudi konferenca Zveze jugoslovenskih mest, ki se bo vršila koncem tega meseca v Ljubljani.

Anketa o novem vozmem redu

Zagreb, 15. septembra. č. V direkciji državnih železnic v Zagrebu se je pričela danes anketa o novem vozmem redu. Anketo predstavlja direktor inž. Senjanović, prisostvujejo pa ji delegati dravske, savske, vrbaske in trimorske banovine ter zastopniki mnogih mest, trgovskih zbornic, Jadranske plovnice itd. Anketa razpravlja o izboljšanju lokalnega in mednarodnega železniškega prometa.

Kongres čl. obrtnikov

Beograd, 15. septembra. AA. Savez obrtniških in pomočniških združenj je skupno z upravo beogradske trgovske zbornice sklenil udeležiti se kongresa češkoslovaških obrtnikov, ki bo od 19. do 21. t. m. v Pragi. Kot zastopniki saveza in zbornice so določili Dušan Petković, predsednik beogradskega obrtniškega združenja, Anton Šuster in Vlada Marković, člana uprave beogradske obrtniške zbornice.

Mariborski Aeroklub oproščen plačila taks

Beograd, 15. septembra. p. Z odlokom finančnega ministra je mariborski Aeroklub v obdobju z državnimi uradi in sodišči oproščen plačila državnih taks po taksem zakonu.

Smrt velikega dobrotnika

Zagreb, 15. septembra. č. Danes je umrl v Zagrebu dr. Pero Stefanović, zdravnik v Daruvaru. Ko so odprli njegovo oporoko, se je izkazalo, da je zapustil vsa svoja imovina v dobrodelne svrhe, ker ni imel svoje rodbine. Po sto delnic Prve hrvatske štedionice je poklonil zagrebski sekciji Udruga zdravnikov in zagrebskemu reševalnemu društvu, po 50 delnic je daroval društvu Sv. Vid in društvu za podpiranje gluho-nemih, 150 delnic je naklonil za ustanovitve »Fonda dr. Pere Stefanovića« za podpiranje siromašnih študentov, daljnih 25 delnic je naklonil Sokolu v Daruvaru, drugo v Daruvaru. Svojo ordinacijo z instrumenti vred je zapustil vzorni pokojnik občini daruvarski v svrhu ustanovitve brezplačne ambulance, svojo bogato knjižnico pa kopaljski biblioteki v Daruvaru. Neki svoj 80letni teti je zapustil 160.000 Din gotovine. Danes popoldne ob 3. so prepeljali pokojnika iz Zagreba v Vinkovce, kjer bo v svojem rojstnem kraju pokopan.

Poljedelska razstava v Sarajevu

Sarajevo, 15. septembra. AA. Pod pokroviteljstvom bana drinske banovine Veli-mirja Popovića prireda poljedelci od 19. do 22. oktobra splošno poljedelsko razstavo v Sarajevu. Na razstavi bodo zastopani pridelki iz drevesnic, živinorejstva in sad-jarstva, kakor tudi plemenska živina iz vse drinske banovine. Posebna pozornost bo posvečena razstavi perutnine, ki bo ena izmed največjih, kar jih je bilo dozdaj.

Obletnica prebitja solunske fronte Zagreb, 15. septembra. AA. Ob enajstletnici prebitja solunske fronte je priredilo združenje rezervnih oficirjev in bojnikov, pododbor Zagreb, danes dopolne spominjsko svečanost v katedrali in v srbski pravoslavni cerkvi. Spominjske svečanosti so se udeležili ban savske banovine dr. Šilović, generali Stosić, Ilić in Milčević ter ostali zastopniki vojske, mestni načelnik dr. Srkulj, zastopniki združenja rezervnih oficirjev in bojnikov, zveze dobrovoljcev, društva »Knežina Zorka«, Sokola kraljevine Jugoslavije, mnogi zastopniki drugih patriotskih, kulturnih in humanih društev ter mnogostevilo meščanstvo.

Slovo generala Matića v Zagrebu

Zagreb, 15. septembra. č. Bivši poveljnik četirte armije v Zagrebu general Svetolik Matić, ki je imenovan za bana dunavske banovine, se je danes poslavljaj v Zagrebu od najvišjih zastopnikov oblasti in korporacij in odputuje jutri v Novi Sad, da prevzame svojo novo službo.

Iz državne službe

Beograd, 15. septembra. p. »Službene Novine« objavljajo odlok, s katerim sta premeščena kontrolorja mer za dragocene kovine Mihajlo Novosel iz Celja v Zagreb in Dragutin Karanovsky iz Zagreba v Celje.

Mednarodni obrtniški kongres

Beograd, 15. septembra. AA. Od 20. do 24. t. m. bo v Rimu prvi mednarodni vse-obrtniški kongres, ki so ga sklicale federacije francoskih, belgijskih, španskih in italijanskih obrtnikov in povabile na sodelovanje na tem kongresu zastopnike obrtniških organizacij vsega sveta. Savez obrtniških združenj v Beogradu je bil povabljen na udeležbo na tem kongresu in je določil kot svoje zastopnike Krsto Ginovića, predsednika saveza, Stojadina Andjelkovića, podpredsednika saveza, dr. Časlava Nikorovića, direktorja »Zanatlije«. Zastopniki odputujejo v Rim 17. t. m.

Izlet zagrebskih železničarjev v Celje

Zagreb, 15. septembra. č. »Udruga Sv. Roka« za pogrebno pomoč železničarjev v Zagrebu priredi v nedeljo 21. t. m. svoj društveni izlet v Celje. Poseben pospešeni vlak izletnikov odide z glavnega kolodvoza iz Zagreba ob 7. zjutraj ter se vrača iz Celja ob 9. zvečer. Zagrebčani bodo imeli zabavo v znani Gozdni restavraciji nad idiličnim obrežjem Savinje.

Bestijalen umor v Beogradu

Beograd, 15. sept. p. Beogradska javnost še vedno razburja zločin, ki ga je izvršil nad 40letno Dano Milenkovićevo oduševni žandarmerijski kaplar Gjorgje Zivaljević. Kako znano, so Milenkovićevo pogrešali od 3. septembra in so jo preteklo soboto našli umorjeno v topičerskem parku. Zivaljević jo je najprvo posilil, nato pa umoril in izropal. Ko je policija poizvedovala za Milenkovićevo, je prejela anonimno pismo z obvestilom, da se je odpeljala v Štip, kjer se namerava skrivaj poročiti. Izkazalo se je, da to pismo pisal Zivaljević. V zastopstvu sorodnikov umorjene je danes beogradski odvjetnik Dragutin Boško-vić vložil tožbo zoper Zivaljevića. Toži ga zaradi roba, posilstva in umora.

Šahovski turnir v Frankfurtu

Frankfurt, 15. sept. h. V današnjem večernem kolu se je partijia Mieses »Pirc konca« lemis. Kashdan je premagal Šimicha, Niemcović Colleja, Ahues Thomasa, List prof. Mannheimerja in Przepiorka Orbacha. V prekinjenih partijah je Przepiorka premagal Pircu in Colle Thomasa. Stanje po 9. kolu je naslednje: Kashdan, Niemcović 7 in pol, Ahues 6 in pol, Przepiorka 5, List 4 in pol (2), Colle 4 (2), Šimisch 4, Mieses, Pirc 3 in pol, Thomas 3, Orbach 1 (2), prof. Mannheimer 1. Jutri v predzadnjem kolu igra Pirc z Orbachom.

»Zeppelin« v Švici

Zeneva, 15. septembra. AA. Zrakoplov »Graf Zeppelin« je včeraj preletel Švico in pristal ob 15.30 pri Gointrinu v bližini Zeneve. Njegov pristank je pozdravila ogromna množica. Prihodu nemškega zrakoplova so prisostvovali tudi mnoge ugledne osebnosti. Ob 16.30 je zrakoplov odplul nazaj v Friedrichshafen.

Tekmovalni polet v Avstralijo

London, 15. septembra. AA. Te dni je sklenilo pet angleških letalcev, da bodo tekmovali v prijateljski tekmi za neprekinjen polet v Avstralijo, ki meri 10.000 milj. Letalci upajo, da bodo zboljšali Hinklerjev rekord, ki ga je dosegel februarja 1928. Hinkler je tedaj potreboval do Avstralije 15 in pol dni. Prvi bo letel v Avstralijo Mathews.

„Po zaslugi fašizma je Trst za Italijo izgubljen!“

Dunajska »Arbeiterzeitung« o političnih posledicah tržaške justifikacije - Zakaj fašisti identificirajo antifašiste s Slovenci

Dunajska »Arbeiter Zeitung«, glavno glasilo avstrijske socialne demokracije, je ob priliki tržaškega procesa že ponovno v noticah in člankih obsodila fašistično postopanje z Jugoslaveni in Italiji. V svoji nedeljski številki pa objavlja naravnost senzacionalen članek z naslovom »Trst« in s podnaslovom »Po zaslugi fašizma je Trst za Italijo izgubljen«. V članku čitamo med drugim:

»V tržaški luki je zasidranih deset italijanskih vojnih ladij. Vsa milica je mobilizirana. Mesto je polno vojaših vaj. Vse to odmeva strelci z vojaških vaj. Vse to izgleda kakor vojna grožnja proti Jugoslaviji, je pa v resnici samo fašistična grožnja proti svoji lastni državi.

Sodba v Trstu bi bila lahko kot iskra preskočila slovenske dežele in tam zanetila požar, toda jugoslovenska vlada je to z največjo previdnostjo in samozatajevanjem preprečila. Zadeva pa nima le svoje dnevnopolitične plat, temveč tudi zgodovinsko plat, ki jo je treba motriti z drugačnim, vse večjim merilom. Cesarji Avstriji se tekem desetletij ni posrečilo, da bi napravila iz Trsta Slovanom naklonjeno mesto in omilila italijanski nacionalizem te navvažnejše jadranske luke, fašizem pa je to storil. Kri je prav poseben sok tudi v politiki.

Kdor hoče vse to razumeti, si mora biti na jasnem, kaj je pomenila noč sodbe in justifikacije za prebivalstvo Trsta ter za slovensko in hrvatsko ljudstvo mesta in dežele. Publika, ki je bila pripuščena v razpravno dvorano, je bila seveda trktraker preručetana, a kljub temu so med govorom državnega tožila padali klici: »Ne na smrt! Ne na smrt!«

V avtomobilu, ki jih je vozil na morišče, so obojenci prepevali slovenske pesmi. Zroč smrti v obraz, so kazali Marušič, Miloš in Valenčić največjo spokojnost, najmlajši med vsemi štiri, 22-letni Bido-vec, pa celo ponosno samozavest in zaničevanje. S cigareto v ustih je zaklical svojim na smrt obojenim tovarišem, naj n- kar ne delajo žalostnih obrazov, saj ne bo tako hudo. Predno je padlo povelje za salvo, se je na stolu okrenil, tako da je prejel smrtonosno salvo v prsa. »Dokl fašizem!« so bile njegove zadnje besede. Samo dve žrtvi sta bili takoj mrtvi, Bido-vec in Valenčić, Marušič in Miloš sta bila po salvi še pri življenju in poveljujoči milicni oficir ju je usmrtil s strelji v glavo. Trupla so bila takoj pokopana v neposvečen zemlji.

Podeželsko prebivalstvo Istre tja do tržaškega predmestja Sv. Ivan je začelo noč pred usmrtnitvijo s svojeverstnim obredom. Ob vsaki mizi, za katero se onega petka sedli k večerji, so bili pripravljeni še štiri prostori, ki pa so ostali prazni. In kakor poljlo verniki: »O, prid! Jezus in bodi naš gost.« tako so brez besed molili za štiri nevinde goste, ki so bili one noči prisotni v zadnji istrski koči. In vse žuljave roke, ki so onega večera rezale in lomile svoje skromni kruh, so se sklenile k molitvi, ali stisnile v pest in oči vseh so bile obrnjene na ona štiri prazna mesta. Noč in naslednje jutro — ob šestih zjutraj je bila sodba izvršena — so ljudje prebili v molitvi. Je to skromen, od teškega garanja usločen narod, ki skoraj ne more poznati pravičnosti na tem svetu in se zato v svojem trpljenju obrača k Bogu. Toda one noči je molil k onemu Bogu, ki pusti rasti tudi železo...

Šele sedaj se vidi, koliko Slovencev je v Trstu. Kdor je še včeraj rekel: »Jaz sem Tržanec.« ta danes mirno izpove: »Slovenec sem.« Fašisti govore z zasmehom o solidarnosti peric, ker so Slovenci in Hrvat, ki prihajajo z dežele v mesto, večinoma proletarci in zavzemajo mesta nižjih nameštencev in služavnikov. Toda fašisti ne vidijo, kako strašen prepad se je odprl med vladajočim italijanskim razredom in med slovensko maso. Ne vidijo, kako visoko nad Italijane se naenkrat dvigajo ti zatiranci. V Trstu se veruje, da predstavljajo fašizem vso Italijo, in govore: »Italijani bodo pomorili vse Slovence, ki se zavzemajo za svojo narodnost.« Tako padata sovraštvo in zaničevanje, ki ju žanje fašizem, na vse Italijane v Trstu. Na ta način je nastala napačna sodba, kakor da bi bili Italijani zatiranci Slovencev, v resnici pa so oboji, Italijani in Slovenci, zatirani po fašizmu.

S čisto policijskotehničnega stališča je sedanjí položaj v Trstu za vlado ugoden. Za njo je bolje, da obstojata dve medsebojno sovražni skupini protifašistov in da lahko svojo borbo proti opoziciji predstavljajo kot borbo proti sovražnemu narodu. Vsak protifašist je danes v Trstu za vlado Slovan, toda tudi vsak italijanski protifašist, da za Slovane zatiralec njihovega naroda. Tako zadene fašistična diktatura dve muhi na en mah: razdvaja svoje nasprotnika in svojo borbo proti opoziciji lahko odeva z nacionalnim plaščem. Ta fašistični policijski trik pa ustvarja novo zgodovinsko situacijo: osporava Italijanom pravico do Trsta, Slovanom pa daje kot najbolj zatiranim moralno premoč v mestu in jim dovaja simpatije Italijanov, česar niso mogli nikdar doseči Habsburžani. Demokratičnemu režimu v Italiji ne bo mogoče iti preko te pravice. Trst, ki je nekdanj težil k Italiji, stremi sedaj od Italije proč. To je uspeh fašističnega dela.

Fašizem, ki se izdaja za evropsko obrambo proti »balkanizmu«, zavzema k temu, kar je storil, svoje stališče v osemnem glasilu ministrskega predsednika Mussolinija. V tem glasilu se navajajo besede fašističnega narebdenika: »Se imamo svinca za druge hrbe.« Pod temi besedami so naslikani štiri prazni stoli s pozivom: »Izvolite sedeti.« To je še daleč, daleč pod Balkanom. To je živinsko. Je pa tudi ne-

umno, ker sloni na popolnem nerazumevanju pravega položaja. Vojna je dala Italiji Trst, fašizem ga ji je zopet vzal. On je zagrešil veleizdajo, ne oni štirje ustreljenci.

Sodba bivšega italijanskega poslanca

Nica, 15. septembra d. Tukajšnji list »Petit Nusoire« objavlja članek bivšega italijanskega narodnega poslanca Francesca Chicosija, v katerem izraža v imenu vseh proskribiranih Italijanov svoje ogorčenje nad postopanjem fašistov v tržaškem procesu. V svojem članku izraža istočasno sožalje ne samo rodbinam ustrelišnih Jugoslovenov, nego vsej Italiji, naglašajoč, da je ta justifikacija zadeva v živo moralo vse Italije, ki je sama nastala na temeljih nacionalizma in svobode, za katero so delovali tudi ustreljeni Jugoslaveni. Če so zločinci ti štirje Jugoslaveni, potem so zločinci tudi vsi italijanski narodni heroji in mučeniki. Chicosi končuje svoj članek z besedami: »Zahtevamo od Društva narodov, da izreče besede stroge obsodbe proti zatiralcem narodnih manjšin in izizvajem irenditizma in irenditističnih manifestacij.«

Švicarsko priznanje Jugoslaviji

Curih, 15. septembra. d. »Zürcher Zeitung« se bavi v svoji nedeljski številki z odmevom tržaškega procesa v Jugoslaviji in podčrta miroljubnost Jugoslavije, ki je kljub splošnemu narodnemu ogorčenju ohranila mirno kri in trezen preudarek. List pravi, da je v nekaterih večjih centrih skor pršlo do malih demonstracij mladine, ki pa so jih oblasti z odločnim nastopom preprečile in ni nikjer prišlo do kakih resnejših incidentov. Dalje pravi: »Baš ta molk in nemi protest jugoslovenske narodne manjšine v Italiji so simptomatični znaki velikega ogorčenja vse jugoslovenske vlade. Ugotoviti pa je treba, da je drakon-ska obsodba v Trstu dosegla uspeh, kakršnega Italija ni ne želela, ne pričakovala: utrditev jugoslovenske misli. Nasprotja med Italijo in Jugoslavijo so se sicer zelo poglobila, toda fašizmu ni nikjer uspelo, izzvati dogodke, ki bi jih mogla Italija na to prikazati kot provokacijo z jugoslovenske strani. To se v tukajšnjih političnih krogih,« zaključuje list, »smatra kot zelo velika zasluga Jugoslavije za ohranitev miru.«

Velika razprava proti vlomilski tolpi

Pred velikim senatom deželnega sodišča v Ljubljani se bo danes dopolndne pričela razprava proti 10 članov broječi tatinski vlomilski in izsiljevalski družbi, ki je od februarja 1928 do decembra lani izvršila siorom Dravske banovine celo vrsto zločinov in povzročila skupne škodo za okroglega pol milijona dinarjev. Zločinski delovanje posameznih članov se je pričelo v Vevčah, nakar so sledili vlemi in tatvine v Ljubljani, D. M. v Polju, v litjski okolici, v Sabočevem, v Goricanah, na Bledu, v Vižmarjih, v St. Vidu, Zapužah, Vnanjih goricah, Stari Loki, Domžalah, v Kozarjah, nato v Celju, pa zopet na Viču, pa na Bregu pri Ptuj, v Mariboru, v Radozolu pri Hočah, v Zgornji Polskavi, v Ptuj, v Spodnji Hrušici in drugod. Najbolj je v spominu veliki vlom v gostilno in trgovino pri Dolgem mostu v Kozarjah pri Ljubljani, izvršen lani v noči od 25. na 26. septembra, ko so vlomilci odnesli za okroglih 60.000 Din najrazličnejšega plena in lokale vandalsko opustošili.

Ta opasna tolpa, katere glavni voditelji so bili Anton Zrnc, Ivan Bahčič in Franc Susteršič, je ena največjih, kar jih pozna kriminalna kronika po prevratu. Razprava bo zaradi obsežnosti obtožnega materiala najbrž trajala več dni.

Hmelj

Zalec, 15. septembra. Pri stalno zelo žvrtsem položaju zelo živahno nakupovanje po dosedanjih cenah. Dobro znamenje boljše prodajne možnosti je to, da so kupovali celo na včerajšnje nedelje. Prodanih je bilo več sto stotov po 7 do 8 Din, ker ne kažejo hmeljari dovoljnega umevanja za boljši položaj. Izjemoma se je danes plačalo za neko večjo partijo po 10 Din z napitino.

Zatec, 15. septembra h. Nakup letošnjega hmelja na deželi se živahno nadaljuje. Zahteva se predvsem hmelj prvostresne kakovosti. Cene neizpremenjene, 400—500 Kč. Cene za dobre srednje kvalitete in primakvalitete so žvrste. Izid volitev v Nemčiji pomeni zmago onih politikov, ki zelo nasprotujejo češkoslovaškemu hmelju.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Spremenljivo, toda zelo oblačno, toplo, nestalno vreme. — Situacija včerajšnjega dne: Barometrska depresija prehaja preko centralne Evrope. Enako leži barometrski minimum tudi nad južnoevropskimi morji. Samo na severu Evrope, zlasti nad vzhodnim delom, leži barometrski maksimum. Tudi v naših krajih prevladuje prehodno deževno, toda toplo vreme. Zračni pritisk je v splošnem padel za 0,5 do 5 mm, in sicer največ v južnem primorju. Gibal se je med 757 do 760 mm. Jutranje temperature so narasle neznatno v gornjem primorju in deloma v zapadni Hrvatski ali pa so ostale nespremenjene, dočim so drugod padle za 1 do 4 stopinje, največ v vzhodnih predelih. Gibale so se v zaledju od 14 na 22 stopinj C, v primorju pa od 19 do 23 stopinj C. Nebo je bilo včeraj zjutraj na severu - zapadu oblačno in deževno. Drugod je prevladovala poloblačnost, samo v južnem primorju je bilo jasno. Vetrovi so bili slabi, pretežno z vzhodnega kvadranta, edino v južnem primorju je vel zmeren jugovzhodnik. Morje je bilo v gornjem primorju mirno, v južnem valovito, na odprtem morju pa nemirno. Temperatura morja je bila včeraj zjutraj v Splitu 23 stopinj C.

Dunajska vremenska napoved za torek: Izpremenljivo, najprej še deževno, hladneje, kasneje izboljšanje.

Naši kraji in ljudje

Za naš tujski promet

Zakon o pogodnostih za hotelsko industrijo

Beograd, 14. septembra. Tujski promet v naši državi se razvija kar najzadovoljiveje od leta do leta. Dočim smo leta 1924. šteli komaj 150.000 tujcev, ki so posetili naše turistične kraje, je naraslo njihovo število v letu 1929. že na 330.000 in bo letošnje leto dalo še kakih 10 odstotkov prirastka. Razvoj je bil tako hiter, šel je tako skokoma, da mu vkljub najboljši volji in največjim naporom vseh naših v to poklicanih činiteljev nismo dosegli. Prav posebno se opaža, med drugimi nedostatkami, nezadostno število modernih, z vsemi udobnostmi, ki jih je vajen inženirski turist, opremljenih hotelov, penzij, letoviških in zdraviliških domov, kopališč in zabavišč itd. V sedanji dobi obče gospodarske krize je naša tujskoprometna industrija storila vse, kar je mogla storiti s svojimi sredstvi. Toda to je bilo daleč premalo in nikakor ni zadostovalo vse bolj in bolj rastočim potrebam, tako da se je bilo bati, da bi struja tujcev, ki bi našli pri nas take ali pa vsaj približno take udobnosti, kakor se jim nudi drugje, krenila drugam. Ker pa bi to pomenilo težak udarec za narodno gospodarstvo ne samo nekaterih delov naše države, ki so prav posebno prikladni za tujski promet in jim je turizem takorekoč glavni vir blaginje, temveč tudi za vso državo, ki donos tujskega prometa tvori v njenem gospodarstvu od leta do leta važnejšo postavko, je vlada, svesta si svojih dolžnosti napram tako važni panogi našega gospodarstva in upoštevajoč z druge strani tudi splošno stanje našega narodnega in državnega gospodarstva, z dvema zakonoma najnovejšega datuma ustvarila temelj, na katerem se more zgraditi trdno in varno bodoči razvoj našega tujskega prometa. Vodilna misel pri tej zasnovi je pa bila, da bodi tujskoprometna industrija v resnici naša, da naj raste in poraste v nas in ne nas samih, a da se to omogoči, naj država kolikor le more olajša ovire.

Z zakonom o davčnih in pristojbinskih ter carinskih pogodnostih za hotelsko industrijo je država dala naši tujskoprometni industriji najboljši predpogoj za njen bodoči razmah.

Zakon o davčnih in pristojbinskih pogodnostih, ki je bil razglašen 19. julija t. l., se nanaša na 15 let, od leta 1930. do konca 1946, dočim je bil zakon o carinskih pogodnostih razglašen 10. septembra t. l. in velja ravno tako 15 let, od leta 1930. pa do konca 1946.

Obema zakonoma je namen, da privabita čim največ kapitala za zidanje novih hotelov in drugih tujskoprometnih zgradb in pa za razširjenje in v celoti obnovitev našega hotelstva. Vodilno načelo zakona o davčnih in pristojbinskih pogodnostih je, da bodi davčna in pristojbina pogodbena, olajšava, temveč, čim večja je glavica, ki se investira v novo zgradbo ali razširjenje že obstoječe. Na ta način se hoče pospeševati predvsem gradnja velikih modernih tujskoprometnih zgradb v večjih centrih našega tujskega prometa, pri čemer pa seveda nikakor ne pozri manjši kraj, ker iste določbe veljajo ob istih pogojih tudi zanje. Gre pa seveda le — izjeme navajam pozneje — za kopališke, letoviške, zdraviliške in turistične kraje. Tu veljajo v smislu omenjenega zakona naslednje pogodnosti: za investiranje glavnic nad 5 milijonov dinarjev od l. 1931. do 1935. leta 75 odst., od 1936. do 1940. leta 65 odst. in od 1941. do 1946. leta 55 odst. davčnega popusta; za investicije od 2 do 5 milijonov 70 odst. za

prvo, 60 odst. za drugo in 50 odst. za tretje petletje; za investicije od 500.000 do 2 milijonov dinarjev 60 odst. za prvo, 50 odst. za drugo in 40 odst. za tretje petletje; za investicije izpod 500.000 dinarjev 40 odst. za prvo, 30 odst. za drugo in 20 odst. za tretje petletje. Vse to velja, ako se stavbe zgrade oz. razširijo najpozneje v treh letih.

Kakor rečeno velja vse to za gradnjo in razširjenje vseh vrst tujskega prometnih zgradb, in na merodajnem mestu se navaja kot take prav posebej: hoteli, penzije, turistične gostilnice, zdraviliški in letoviški domovi, sanatoriji-hoteli, okrevališča in počitniški domovi humanitarnih, kulturnih in stanovskih institucij. Velja pa tudi za adaptacijo in prenovitev starih stavb, če se v ta dela vloži vsaj ena tretjina vrednosti dotične stavbe neposredno pred prenovitvijo.

Davčni popust velja za redno pridobitno in seveda tudi za vse doklade. Od družb, ki javno polagajo račune, se ne bo izterjeval niti davčni minimum, ki ga v primeru pomanjkanja davčne podlage določa čl. 86. zakona o neposrednih davkih.

Dalje se vsa hotelska in podobna podjetja v tujskoprometnih krajih oproščajo pristojbine za glasbo in pristojbine na vstopnice k prireditvam vseh vrst. Pristojbina za večletne zakupne pogodbe teh podjetij se ne bo morala plačevati skupno za vsa leta, temveč samo za vsako leto vnaprej.

Kdor hoče biti deležen teh pogodnosti, mora imeti vse tehnične predpogoje, brez katerih se ne da voditi in vzdržati tujskoprometno podjetje na višini časa. V tem pogledu bo izdalo ministrstvo za trgovino poseben pravilnik.

Poleg zgoraj navedenih tujskoprometnih krajev morejo biti deležna pogodnosti tega zakona tudi hotelska podjetja v Beogradu in sedežih banovinskih uprav, ki niso obremenjena s klimatičnimi in turističnimi kraji, ako imajo ta podjetja najmanj 40 tujskih sob. Ne velja pa to za penzije, gostilnice, restavracije in kavarne, ki uživajo te pogodnosti samo v kopaliških, klimatičnih in turističnih krajih.

Ministrstvo trgovine bo izdalo pravilnik s seznamom vseh teh krajev.

Da se razvoj tujskoprometnih podjetij še bolj olajša, se z zakonom, ki je bil razglašen 10. t. m., oprošča carine uvoz vsega materiala za vodovodno, plinsko in električno napeljavo, hladilnice, umivalnice, kopalnice, dvigala, sanitarno-higijenskih naprav, sesalke, strojev in orodja za snajenje, pralnice, telefona, zvoncev, specialne kuhinjske opreme, izvirne posode, jedilnega orodja finejšega izdelka, porcelanske posode.

Vse to velja za tujskoprometna podjetja v kopaliških, klimatičnih in turističnih krajih in ravno tako za nove zgradbe, kakor za prenovljene ali razširjene. Dovoljenje za carine prost uvoz daje finančni minister sporazumno z ministrom za trgovino. Morejo pa biti deležni te pogodnosti tudi vsi drugi kraji države, toda z omejitvijo, da morajo imeti v mestih do 5000 prebivalcev hoteli najmanj 30, penzije pa 20 tujskih sob, v mestih do 50.000 prebivalcev hoteli najmanj 50, penzije 30, v mestih do 100.000 prebivalcev hoteli 75, penzije 40, a v mestih nad 100.000 prebivalci hoteli 100, penzije pa 50 tujskih sob, če hočejo biti deležni tega popusta. Dovoljenje za to pogodnost daje finančni minister sporazumno z ministrom za trgovino po predhodnem pristanku ministrskega predsednika.

Tudi ta zakon, kakor rečeno, velja samo 15 let, do konca leta 1946.

Zbor gasilcev v Kamniku

Kamnik, 15. septembra. V nedeljo ob pol 2. je strel z Malega gradu opozoril kamniške gasilce, da v mestu »gorje«.

Na znamenje so prihiteli na trg gasilci, katerim je sledilo še 12 društev, ki so bila postavljena v pripravljenosti na raznih krajih mesta. Tako so se župne vaje udeležili gasilci iz Duplice, Stranj, Vrhpolj, Radomelj, Lahovič, Komende, Domžal, Stoba, Homca, Trzina, Mengša in Most.

Skupno je bilo okrog 380 gasilcev. 11 motornih brigad in dve ročni. Predpostavljamo požar je zavzel skoro ves Glavni trg z Malim gradom in Kalvarijo, kjer so po kratkem času bile napeljene cevi in so voden curki švigali po cerkvi na Kalvariji. Starosta JGZ, g. Josip Turk, ki je bil navzoč, je pohvalil gasilce po vaji na Glavnem trgu, nakar je govoril še sreski načelnik g. dr. Ogrin in načelnik župe g. Anton Cerar.

Gasilci so se obnašali zelo strumno in spretno, prav posebno so se postavili gasilci iz Smarce-Duplice, ki so bili res dobro pripravljeni.

Sodeloval je tudi reševalni oddelček kamniškega gasilskega društva, ki ga je vodil tukajšnji zdravnik g. M. Matjašič. Tudi ta odsek je enkrat stopil v akcijo.

Uspeh je bil vsekakor velik, ako so bili taki nedostaki, se jih bo gotovo odpravilo.

Vajo si je ogledalo zelo veliko ljudi in je bil red naravnost vzoren. Red so vzdrževali tudi tukajšnji in okoliški orožniki. Poštni uradi so imeli permanentno službo za primer, če bi se kaj pripetilo in gasilcev ne bi bilo doma. No, to pot, na srečo, ni bilo treba stopiti resno v akcijo.

V slučajih zastrunjenosti, povzročene po pokvarjenih jedilih kakor tudi po alkoholu, nikotinu, morfinu, opiju, kokainu je uporabna naravna »Franz Josefova« grenčica bistven pripomoček. Zdravniška strokovna dela navajajo, da pri zastrupljenju s svinčevim staroreizkušeno »Franz Josefova« voda ne odpravi samo trdovratno zaneke, temveč da učinkuje tudi kot specifično protisredstvo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

K smrtnemu padcu dveh deklic v Strmolah

Litija, 15. septembra. Litija in vsa okolica živi še danes pod dojemom težke nesreče, ki se je odigrala v nedeljo popoldne v Strmolah, na ovinku pred litijskim kolodvorom. Kakor je poročeno poročal »Ponedeljek«, sta padli na osterm zavoju iz drvečega vlaka 13letna Ela Kržanova, hčerka posestnika Franca Kržana iz Gradca, in njena mala nečakinja triletna Francka Znidarjeva.

Obdekleti sta se odpeljali v nedeljo popoldne v D. M. v Polju k sorodniku Alojziju Kržanu, železniškemu uslužbencu, ki se je naselil tamkaj nedavno na svojem novem domu. Starši so zjutraj le neradi pustili obe dekleti sami z doma. Naposled pa so se le v doli iskrinim prošnjam v svesti, da pametni Eliči pač lahko zaupajo otroka. Na vožnji proti D. M. v Polju je Eliča res še svarila nekatere svoje znanke, naj se ne zadržujejo preblizu vagonov, ki so popoldne je bilo ravno njo z malo nečakinja zadela nesreča...

Polni lepih utisov sta se obe dekleti vračali z obiska s popoldanskim vlakom, ki je že v D. M. v Polju privozil ves nabasan. Bila je običajna nedeljska publika, ljudje so se vračali z veseljem, razen tega je bilo vse polno tudi romarjev, ki so se vračali z Brezji. Ela in Francka sta se z največjo muko vrinili v vagon. Namestili sta se tik vrta, klicale so ju sicer k sebi tovarišice v notranjost vagona, pa nista nikamor mogli — vlak je bil prenapolnjen. Sta ti sta morali vso pot.

Kakor pripoveduje Elna mala součinka Kosova Rozika iz Gradca, ki se je vozila v istem vagonu, se je vlak ravno bližal Strmolam, ko sta se obe mali potnici pripravljali, da iz vlaka pozdravita svoje domaće z mahanjem. Ela je pri vratih dvignila malo nečakinja Francko v naročje. V Strmolah pa so znani hudi ovinki. Vlak se tam močno premetava. Tudi Ela je močno zagugalo, vrglo jo je v vrata — in — tako domnevajo zdaj — mala Francka, ki je sodelovala v tetinem naročju, je pritisnila z nogami na ključko vagona. Kakor znano, imajo Pullmanovi vozovi, v kakršnem je potovala nesrečna dvojica, ključke posebnega sistema, odpirajo se včasih na najmanjši pritisk. Vsekakor pa je verjetnejša domneva, ki je bila opisana v »Ponedeljkovem« poročilu.

V osterm roku sta prileteli skozi odprta vrata obe deklici v podporni zid proge. Smrt je nastopila takoj. Mala Francka ima na 4 krajih razbito lobanjo. Na truplu Eliče pa po mnenju zdravniškega izvedenca dr. Poldeta Ukmarja zato ni nikakih zunanjih poškodb, ker je nosila Ela dolge lase in težko kito, ki je zadržala sunek od nenadnem udarcu v zid ter preprečila vsake zue

Prijetno in lahko
brijanje
ELIDA
SHAVING STICK

nanje kontuzije, zato pa je utrpela hude notranje poškodbe, ki so povzročile takojšnjo smrt.

Po ogledu sodne komisije sta bili trupli izročeni njihovim domačim, ki so jih po-

ložili takoj sinoči na mrtvaški oder. Zdaj spita obe mladi devojki sredi rož in čarkata jutrišnjega dne, da ob 13. nastopita svojo zadnjo pot na farno pokopališče v Vačah.

Ogromna množica ljudi pri vstopu od nedeljske dopoldanske maše v škofjokobski cerkvi v Ljubljani.

Nesrečna žrtev fantovske podivjanosti

Brezobziren napad vinjenih fantov na mirnega tovariša — Pretepen do smrti in po vrhu še oropan — Skesani napadalci so se sami javili sodišču

Zagorje, 15. septembra.

V Vovšah pod Sv. Goro je v nedeljo podlegel poškodbam 28-letni Avgust Vozelj, nesrečna žrtev fantovske podivjanosti.

Na Marijin praznik je na Sv. Gori vsako leto zbranega mnogo vernega ljudstva iz bližnjih in daljnih krajev. Med fanti iz različnih fara večkrat pride do nesoglasja in prepričano navadno sledi tepež. Letos na Sv. Gori ni prišlo do spopadov in so se fantje kolikor toliko mirno vračali v dolino. Nekateri so se ustavili v raznih gostilnah, zvečer pa je na Mlinšah vendar prišlo do napada. Pet fantov je v tamošnji gostilni napadlo Vozlja in Rogliča, ki sta prišla po živinski potni list. Močan udarec je Vozlja pobil na tla, dočim je Roglič po dveh udarcih pravočasno zbežal. Na tleh ležečega Vozlja so fantje še zunaj na cesti naprej pretepali, da so mu razbili lobanjo in prizadejali še razne hude poškodbe po životu. Naposled so onesveščenega zvezli pod neki kozolec in se razšli. Vozelj se je ponoči polagoma zopet osvestil in se po vseh štirih priplazil do hiše brata Ivana, ki je priženjen pri Petričevih na Ravnah.

Brat je v sredo poslal v Zagorje po zdravnika dr. Gruma, ki je poškodovanca obvezal. Toda prave pomoči ni bilo. Vozelj je izdihnil po celem tednu trpljenja. A tudi Rogliča so morali večeraj odpeljati v ljubljansko bolnico, ker se mu je stanje po obeh udarcih nenadoma poslabšalo. Poleg surovosti je še žalostno dejstvo, da je bilo Vozlju ukradenih okrog 1500 Din, ki jih je takoj pogrešil, ko se je osvestil. Po ležeči žrtvi so divjaški napadalci menda tudi hodili, ker je imel uro in cigaretno dozo popolnoma zmečkano. Vse prebivalstvo obsoja žalostni dogodek, čigar glavni krivec je zopet nesrečni alkohol. Za Vozljevo družino je udarec še posebno hud, ker je bil pokojni edini sin na domu in bi moral v kratkem prevzeti posestvo, ker je oče že precej izčrpan.

Vozljeva smrt je naposled tudi napa-

Rešitev otroka z valov

Borovnica, 15. septembra.

Minilo soboto 13. t. m. popoldne bi potok Borovniščica skoro zahteval mlado življenje. Pri potoku, ki je zaradi deževja zelo narasel, se je igral 4-letni Francek, sin kurjača Ivana Pavloviča. Spodrsnilo mu je na mokrem bregu in zdrsnil je v kalno vodo. Močan tok ga je takoj zagrabil in zanesel pod most pri Kopajši. Srečno naključje je hotelo, da se je takrat pripeljal mimo starosta tukajšnjega Sokola France Drašler. Njegov hlapec je zapazil potapljačega se dečka, nakar je skočil g. Drašler v narasli potok, da reši fantka. Na polskem dnu mu je spodrsnilo, da je padel tudi sam v vodo, a si je hitro pomagal. Medtem pa je voda že zanesla dečka v globino. Gosp. Drašler je bredel za dečkom, ki je izginil v vodi, in ga kmalu zopet zapazil. Sedaj ga je urno zgrabil in srečno prinesel na breg, kjer ga je spravil k zavesti in odvedel na dom.

Fizolov grad

Tam na Mirju stoji, prav nasproti tehnične srednje šole. Ko prideš z Gorupove ulice ali Cojzovega graba ga že ugledaš. Kot kos starinskega vrta izgleda ali obrasla stena zidu razpadajočega gradu. Pa je le medvojna vojaška baraka, vsa zakrita v

senenju. Včasih so stale dve, vojaške delavnice so bile nameščene v njih. Po prevratu so kmalu eno podrli, drugo so dobili invalidi in so si notri opremili protezno delavnico. Pred tremi leti je kupil od njih barako železničar Jurij Senegačnik iz Most in se vanjo vselil. Pa še za dve stranki je bilo prostora v njej. Sicer je baraka solidno zidana in je tudi po zimi bolj toplo notri kot v zidani hiši, ampak v vročih poletnih dneh je pa čez dan le preveč sopar-

šino ta plemenita plezalka in zakrila za seboj vso leseno sled vojnih let. Gospod Senegačnik pa ima ob vročih dneh v stanovanju prijeten hlad, v jeseni pa mernike fizola, za seme in gosto senco prihodnje poletje.

Fizolov grad stoji na svetu nemškega viteškega reda in se je sedanji lastnik pogodil le za pet let. Ko se bo svet prodal bo moral tudi on barako prestaviti drugam in si napraviti novo senco s fizolom.

Tekmovalno streljanje strelskih družin

Udeleženci nedeljskega tekmovanja po zaključku tekmovanja, ki so privabljali na strelšče poleg ljubljanske družine tudi številne člane znanjih društev. V sprednji vrsti sede poleg prvega predsednika strelske družine, brigadnega generala Dragomira Fopovića bar. g. inž. D. Serneč in njiju sopotce. Poročilo in rezultate s tekmui je objavil večerajšnji »Slovenski Narod«

Danes premijera ob 4, 7 % in 9 % zvečer:

Vseca komedija zabave in smeha !!

Ura slabosti

(DVOJNA POKROKA)

V glavnih vlogah govore in pojo LUCIE ENGLISH, HUSZAR PUFFY ter PAUL MORGAN in SZOKE SZAKALY, znana iz nepozabnega filma »Dvoje src v % taktu«. Godba: HANS MAY

Poleg tega: N. Kuznecova in N. Nikolaj pojeta popularno rusko balado »ČRNE OČE«.

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 1. ure.

„Elitni kino Matica“

Telefon 2124

kov. posvečeno spominu junakov, ki so padli v bojih za osvoboditev. Prisostvovali so slavi poleg rezervnih oficirjev tudi zastopnik komandanta mesta polk. Stojadinović, komandanta obeh tukajšnjih polkov, okrajni inspektor dr. Schaubach, oba sreska načelnika dr. Ivacic in dr. Hacin. pomožni škof dr. Tomažič, zastopnik župana ravn. Höchler, delegati Sokolstva, Nar. odbrane, ZKD, šol in množice naroda, Cerkvene obrede sta opravila vojaška duhovnika Trboveč in Zavadiav. Nagovor v spomin padlim je imel predsednik pododhora Perhace.

— Glasbena Matica sporoča, da bo znani klavirski pedagog in umetnik, Anatol Vietinghoff, otvoril s 1. oktobrom pri Glasbeni matici mojstrski tečaj, ako bo dovolj prijaviteljev. Potrebna pojasnila daje ravnateljstvo zavoda.

— Mariborski gledališki abonma. Opozorjamo, da so abonement rezervirani laniški sedeži do četrtka 18. t. m. Novi abonementi se sprejemajo pri gledališki blagajni dnevno do četrtka 25. t. m. in prosimo, da se čim prej prijavijo.

— Nagradne strelske tekme v Hotinji vasi pri Mariboru. V nedeljo so se vršile na strelišču v Hotinji vasi pri Slivnici tekme zvezne strelske družine Hotinjske, namenjene predvsem kmečkim strelcem iz okoliških krajev strelskih družin. Streljanja se je udeležilo okoli 200 strelcev iz Hotinjske vasi, Dobrovec, Skokov, Št. Janža, Prepoli, Orehove vasi, Slivnice, Rač, Fram, Podove, Hoč, Sv. Marije na Dravskem polju in Mariboru. Prireditelj je otvoril tamošnji aglini predsednik učitelj g. Čiček z nagovorom o pomenu in važnosti strelskega športa in tekem. Rezultat strelskih tekem, ki so trajale do mraka, je bil naslednji: Na tarči Hotinjske vasi prvo nagrado Anton Fanelj iz 80, 2. Vilko Meglič iz 70, 3. Anton Klanšek iz 59 točkami. Na tarči Skoke 1. Stefan Klinc iz 95, 2. Janec Klinc iz 80, 3. Ervin Tušek iz 73 točkami. Na tarči Maribor 1. Dušan Hinič iz 118, 2. Milan Matejčič iz 112, 3. dr. Hugon Robič iz 111 točk. Na tarči Smarieta 1. Slavko Režar iz 41, 2. Fran Čiček iz 39, 3. Peter Avguštin iz 34. Na tarči Hoče 1. Ervin Tušek iz 39, 2. Ljuban Muršič iz 33, 3. Herman Maver iz 31. Na tarči Slivnica 1. Ivan Klinc iz 35, 2. Peter Avguštin iz 32, 3. Filip Primec iz 30. Na tarči Dobrovec izven tekme 1. Stanko Sveneš iz 85, 2. Anton Kolmar iz 40 točk. Prireditelj je pokazala, da se strelski sport med našim ljudstvom vedno bolj širi.

— Umrla sta. V nedeljo v splošni bolnici 20-letni hlapec Anton Plišnik, večer do polnoči ob 10, na v Milinski ulici 30 monter v mestni plinarni Mihael Weiss, star 55 let.

— Kopalna sezona na Mariborskem otoku je z današnjim dnevom zaključena. Stranke, ki so na otoku izgubile kakšne predmete, naj jih gredo iskat na mestni gradbeni urad.

— K filmu zbežala? V nedeljo dopoldne je torbarski pomočnik K. prijavil na policiji, da mu je prejšnji večer okrog 17. v njegovi odsotnosti izginila od doma njegova žena Terezija z obleko in hranilno knjižico s 5000 Din. Ljudje so jo videli, da je vstopila v bližini stanovanja v avto z dvema boljše oblečena moškima. Tudi je imela potni list za Dunaj. Ker je bila že del časa v pisarnih zvezah z različnimi filmskimi družinami, domneva mož, da to je popihala k filmu.

— Iz policijske kronike. V neki gostilni pod mostom sta se v nedeljo popoldne sporekla delavci Al. Brinovšek in redov Dušan Blauša. Brinovšek je žalil Blaušo in vojsko, Blauša pa je pognal nož in Brinovška parkrat oplazil po glavi. Oba sta bila aretirana. — V soboto zvečer pa se je na tukajšnji policiji prijavil 24-letni Leopold Vodušek iz Kostivnice, ki jo je leta 1927. kot vojni begunec pognal v Avstrijo. Tudi ga zasleduje okr. sodišče v Slov. Bistrici zaradi tatvine. Sedaj se je skesal in se sam prijavil.

— Zblijšana hrana v Javni kuhinji na Slomškem trgu 6 v A-razredu opoldne in zvečer 8.30 Din, v B-razredu 12.30 Din, v C-razredu 14.30 Din. Priplašajte se!

Iz Kranja

— Naval na gimnazijo. Kakor drugod je bil tudi pri nas velik naval na prvi razred; vpisalo se je 87 dijakov in 52 dijakin in bo potrebno več vzorednic. Skupno število vpisanega dijaštva znaša 463.

— Nedeljska kronika. Zadnja nedelja je minila v znamenju velikih prireditelj. Zjutraj je bilo osredotočeno zanimanje na otvoritveni Delavski doma, popoldne pa je bilo vreme izjavilo marsikoga v Naklo, kjer se je vršil telovadni nastop domačega sokolskega društva. Velik del publike pa je posetil Sokolovo igrišče, kjer se je vršil hud boj na zelenem polju med starimi kamoni Ilirije in domačega društva. Obe moštvi sta predvedli zanimivo igrjo, ki se je zaključila s 7 : 3 za Ilirijane.

— Sreča v nesreči. Blejsko avtobusno podjetje Hojak je nabavilo pomladi velik, moderen avtobus, ki je na progi Pleč-Ljubljana vzbujal mnogo zanimanja. Te dni pa bi ogromni orjak kmažu postal razvalina, zahvaliti se je le naključju, da se ni zgodila nesreča. Na zloglasnem Gastejskem klancu je hotel neznan tovarni voz prehiteti voznička, čeprav je videl, da se je pojavila iz ovinka blejski avtobus, poln potnikov. Le prisrčnosti Hojakovega šoferja se je zahvaliti, da ni prišlo do katastrofe. Zavozil je na skrajni rob ceste, zaradi mastnih tal je zdrsil orjak preko roba in bi bil zdrcal v globino na železniško progo, da se ni naslonil na drevo. Poškodovana je močno vsa desna stran, najbolj pa blatnik in zadnji del kolosa. Neznani avtobus je odbrcel proti Ljubljani. Za nesrečo se zanima tudi tukajšnje orožništvo.

Iz Trbiča

— Vdanostna brzjavka Nj. Vel. kralju. Kraljevni šolski odbor v Lomu nad Trbičem je naslovil na kabineto pisarno v Beogradu ob priliki otvoritve nove osnovne šole v nedeljo 14. t. m. naslednje brzjavke: Nj. Vel. kralju Aleksandru I. izreka kraljevni šolski odbor v Lomu nad Trbičem ob priliki otvoritve nove šole svojo

globoko vdanost. Meglič Janez, župan v Lomu.

— Osebnost. Učiteljski abiturijent Janko Kavari je dobil službo učitelja na osnovni šoli pri Sv. Antonu poleg Rajhenburga, šolski okraj Brežice. Josipina Gromova, stalna učiteljica v Trbiču, je začasno poverjena z vodenjem novoustanovljene osnovne šole v Lomu pri Trbiču. Anton Belihar, dosedaj učitelj v Trbiču, je premeščen kot upravitelj na novoustanovljeno osnovno šolo v Dolini pri Trbiču. Ema Trobej-Miklavčičeva je nastopila svojo službo na meščanski šoli v Trbiču.

— Otvoritev novih šol v trbiškem sodnem okraju. Po skoro tridesetletnem boju za samostojno šolo v Lomu, odnosno v Dolini, so predzadnji nedeljo blagoslovili in otvorili novo enorazredno šolo v Dolini pri Trbiču, to nedeljo pa je lomljanski župni upravitelj g. Šnarhkl posvetil dvorazredno osnovno šolo v Lomu nad Trbičem.

— Nov avtotaksil. Avtotaksini in žagarski podjetnik Rupar Franc si je nabavil udoben in ličen nov avtomobil znamke Chevrolet. Postajališče ima pred hotelom Lončar.

— Prirodno čudo. Posestnik in lesni trgovec g. Mihael Primožič v Pristavi se pridno peča s sadnim drevjem. Okrog svoje lične vile ima nasajene najlepše vrste prilikovcev, med njimi tudi lepo rastoče drevesce vrste Bismark. Vašemu poročevalcu je prijazni gospod pokazal izredno čudo Na spodnji veji visi debelo jabolko, ki kar vabi za ugriz, nad njo pa se boči druga veja, ki ima nič manj kot 10 cvetov, ki so vsi popolnoma pravilno razviti in menda že oplojeni.

— Otok se je zadušil. Družnica Bačanova stanuje gori na fabriki. Tesno delavsko stanovanje in drage življenske prilike silijo naše gospodinjice, da se tudi same ogledujejo po zaslužku. Mlada mati je pretekli četrtek nasitila svoje štirimesečno dete za kosilo, položila ga lepo na posteljico, kjer je dete sladko zaspalo. V spanju pa se je preobračalo in preobrnilo tako nesrečno, da je prišlo z obrazom v blazinico in se zadušilo. Ko je prišla čez kako uro mati zopet v sobo, je z največjim strahom videla strašno nesrečo. Takoj je poklicala zdravnika, ki je po mogoč ugotoviti le smrt. Prizadeti družinici naše sožalje!

— Brivec ustrelil pobesnelega vola. Mesar in posestnik Godnov ima v Trbiču lepo uspevajočo mesarsko obrt. Pretekli četrtek je spravil v mestno klavnico lepega vola, ki ga je privezal na običajen način za roge in ga potem dvignil nekoliko od tal, da bi ga pobil. Ker je pa imel vol slabe roge, se je vrh v rogov zmiznil in naenkrat je bil vol prost. Vrata klavnice so bila široko odprta in vol, ki je dobil še udarec v glavo, jo je ubral ves besen proti Čezelšam, mesarji na za njim. Toda ves njihov trud, da bi ga obvladali in ujeli, je bil zaman, žival je hresnela in se divje zaganjala v vsakogar. Bila je sreča v nesreči, da ni bilo blizu otrok. Ko pa se je pripodila na državno cesto, jo je dohitel brivec g. Miha Godnov, ki jo je ustrelil z enim strelom do smrti.

Z Jesenic

— Himen. V nedeljo se je poročil na Brezjah g. Vladimir Rihtar, uradnik državne železnice na Jesenicah, z gospodično Lenčico Čuferjevo, hčerko veletrgovca in mestnega župana na Jesenicah. Mlademu, simpatičnemu sokolskemu delavcu in njegovi življenski družici naše iskrene čestitke!

— Velika javna tombola, ki jo je priredilo v nedeljo popoldne Sokolsko društvo na Jesenicah, je prav zadovoljivo uspešna. Privlačila je številne iskale sreče od blizu in daleč. Glavne dobitke so zadeli: polno kompletno zakonsko spalnico gospa Francica Planinškova, trgovka na Koroški Beli, šivalni stroj gospodična Zora Špornova iz Lesc, moško kolo gospod Jernej Kobal, tovarniški delavec na Savi, zaboj sladkorja Tončka Copova z Blejske Dobrave in gramofon Marjana Reboljeva, posestnica iz Vrbe pri Zirovnici. Pri prireditvi je marljivo igrala sokolska godba na pihala, tako da je bilo tudi za razvedrilo preskrbljeno. Precej zadovoljen je končno tudi sokolski blaginjak, ki se v imenu društva zahvaljuje vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je prireditelj tako uspešna.

— Igra narave. Sotrudnik našega lista je poslal našemu uredništvu krasen jablanov cvet, ki ga je utrgal z jablanovega drevesca na vrtu gospoda Segolina, hišnega posestnika in pleskarskega mojstra na Jesenicah. Drevesce, ki ga je g. Segolin usadil šele minulo pomlad, je komaj poldrug metra visoko in na njem poganjajo popki, ki se bodo v nekaj dneh razvili v cvetje.

Iz Trboveč

— Nalezljive bolezni. Skozi vse leto se je pri nas pojavljala škrlatina. Da se ta bolezen enkrat temeljito izkorenini, je bilo uvedeno obilgato cepljenje vseh otrok od 2. do 16. leta. Zada pa se je začela pojavljati lani. Naša dolina se res ne more otresti teh nevarnih otroških bolezni. Veliko so temu krive neugodne stanovanjske prilike, veliko pa tudi starši sami, ki nalezljive bolezni v družini še vedno prikrivajo in kličejo zdravnika šele takrat, ko je že prepozno in ko se je bolezen že razširila.

— Razposajeni otroci. Otroci se kaj radi obesažo na avtomobile in druga vozila. V soboto popoldne se je obesil zadaj na avtobus majhen deček. Ko je začel avtobus hitreje voziti, deček ni mogel več skočiti z njega in avtobus ga je vlekel od pošte do stare bolnice. Deček bi bil prav lahko prišel pod kolesa. Ko so ljudje to videli, so z mahanjem in klicanjem opozorili šoferja na nevarnost, da je ustavil avto. Taki frkolni pač zaslužijo malo brezovnega olja.

Iz Hrastnika

— Novemu »Sportnemu klubu Hrastnik« je odobrila banska uprava pravila. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za predsednika g. Barachini Franc, nameščene kmečnice tovarne. Novi klub je prevzel sportni prostor okraj Save, in ga dal razširiti v predpisano velikost. Delo izvršujejo štirje brezposelni rudarji in bo se glo klubu precej globoko v žep. Zato namerava SKH v kratkem prirediti veselico,

da se bo malo gmotno opomogel. Želimo mu mnogo uspeha!

— Popravek. Hrastniški steklarji nam pišejo: Nedavno ste poročali in sicer iz Trboveč o pretepu na Kumu. Prosimo, da popravite dotični članek v toliko, da ni bil omenjen pretepač steklar, temveč dinar Janez Pečnik, ki pa tudi ni zaposlen pri

GOSPODARSTVO

Zaključek gospodarskega kongresa v Beogradu

V nedeljo dopoldne se je nadaljeval osmi kongres gospodarskih zbornic in organizacij. Prva točka dnevnega reda je bil referat tajnika osijske zbornice dr. Beljana o izenačenju kolektarjev. Referent je med drugim izračunal, da bi z izenačenjem dobili trinajst delovnih dni, ki pomenijo sedaj za gospodarstvo izgubo preko milijarde dinarjev. Nato je imel glavni tajnik Zveze industrijev v Ljubljani g. Milan Suklje daljši referat o banovinskih in občinskih davcih, dočim je tajnik Centralne industrijskih korporacij dr. Cvetko Gregorič podal daljšo studijo o financiranju naših samouprav. Povodom teh referatov je pomočnik finančnega ministra dr. Gospodetič odgovoril, da se finančno ministrstvo trudi po možnosti olajšati gospodarstvu bremena, mora pa se pri tem boriti s precejšnjimi težkočami. Občine zahtevajo pogosto preveč, mesta pa tekmujejo v izdatkih.

Cenitev našega izvoza

Kakor druga leta je tudi letošnji VIII. gospodarski kongres sestavljal cenitev našega izvoza v gospodarskem letu od 1. t. m. do 31. avgusta prihodnjega leta. Zdi se, da bo letošnja cenitev prilično točna, zlasti ker je bil laniški kongres v svoji cenitvi preoptimističen. Naš izvoz v gospodarskem letu 1930-31 bo po cenitvi, ki je bila sestavljena na tem kongresu nekoliko manjši. Za leto 1929-30 je znašala cenitev kongresa 8627 milijonov Din, dejansko pa smo od 1. septembra 1929 do 31. avgusta t. l. izvozili za 7800 milijonov Din. Za novo gospodarsko leto 1930-31 pa znaša cenitev izvoza 7040 milijonov Din; od te vsote odpade v primeru s cenitvami za prejšnja leta na posamezne skupine izvoza (v milijonih Din):

	1928-29	1929-30	1930-31
na poljske pridelke	1264	3022	970
na sadje in proizv.	332	227	276
na žirino in proizv.	2146	1920	2284
na les in rudo	2047	2265	2118
na ind. in obrt. izd.	552	683	647
na ostale proizv.	645	510	745
Skupaj	6985	8627	7040

Naš izvoz poljskih pridelkov, zlasti žita bo v novem gospodarskem letu znatno manjši kakor je bil cenjen za 1. 1929-30, pa tudi nekoliko manjši nego po cenitvi za 1. 1928-29. Pšenice in moke bomo predvidoma izvozili za 375 milijonov Din (25.000 vagonov), kuruze za 500 milijonov (50.000 vagonov) in fižola za 70 milijonov (2500 vagonov).

Tudi izvoz sadja in sadnih proizvodov je nižje cenjen kakor za leto 1929-30. Največ bomo predvidoma izvozili svežih češpelj za 50 milijonov Din (2200 vagonov), jabolok, hrusk in ostalega sadja za 80 milijonov (3000 vagonov), grozdja za 20 milijonov (400 vagonov), orehov za 31.5 milijonov (700 vagonov), suhih češpelj za 40 milijonov (800 vagonov), pekmeza za 10 milijonov (200 vagonov), vina za 20 milj. (600 vagonov) in špirta za 20 milijonov (400 vagonov).

Izvoz živine in živinskih proizvodov bo v novem gospodarskem letu predviden višji. Izvozili bomo za 470 milijonov Din govede, za 380 milj. Din svinj, za 140 milj. drobnice, za 100 milj. konj, za 42 milj. perutnine, za 130 milj. zaklane perutnine, za 340 milj. mesa, za 450 milj. jaje, za 117 milj. sirovih kož in za 40 milj. kož od divjadi.

Vrednost izvoza lesa in ruda pa bo najnižja v nekoliko manjša nego v leto 1929-30, in sicer znaša cenitev izvoza gradbenega lesa 1080 milijonov Din, drv 80 milj., pragov 158 milj., izdelkov iz lesa 83 milj., tanina in ekstraktov za strojenje 82 milj. in bakra 420 milijonov.

Skupno bomo v leto 1930-31 predvidoma izvozili za 760 milijonov Din manj, nego je znašal dejanski izvoz v leto 1929-30.

Ustanovitev centralne organizacije slovenskega mlekarstva

Po ponovnih neuspešnih poskusih je letos na pobudo mlekarške šole v Škofji Loki vendar uspelo organizirati naše mlekarstvo v skupni organizaciji pod imenom Centralno mlekarško društvo. V nedeljo dopoldne se je v posvetovalnici Kmetijske družbe v Ljubljani vršil ustanovni občni zbor tega društva, ki so mu prisostvovali v zares častnem številu zbrani predstavniki mlekarških združenj in zasebnih mlekarških podjetij.

Ustanovni občni zbor je vodil načelnik vrhniške mlekarške zadruge dekan gosp. Ivan Kete, ki je pozdravil predstavnika banske uprave inž. Černeta, ravnatelja Kmetijskih družb inž. Laha, ravnatelja Zveze slovenskih združenj gosp. Trčka in ravnatelja Zadrugne zveze gosp. Gabrovška. Nato je v glavnih obrisih poročal o poteku priprave za ustanovitev tega društva in o delu pripravljalnega odbora, ki je tudi sestavljal društveno pravila. Da je prav sedaj ideja centralne organizacije našla rodovitno tla, je pripisati okolnosti, da se sprito splošno gospodarske depresije letos tudi našo mlekarstvo nahaja v težkem položaju.

Glavni referat je imel ravnatelj mlekarške šole v Škofji Loki, inž. Šabec, ki je podal zgornjo sliko o trenutnem stanju našega mlekarstva. Uvodoma je omenil, da je zanesljiva statistika produkcije in zalog najboljši kazipot za presojo situacije mlekarstva, zlasti pa sirske stroke, ki je zaradi nadprodukcije najbolj prizadeta. Razposlal je 68 mlekariskim podjetjem vprašalne pole, vendar pa je samo od 18 večjih prejel podatke o produkciji in o zalozah. V teh podjetjih je bilo na zalogi ob koncu avgusta 121.000 kg zrelega sira in 2200 kg presnega masla v vrednosti 3.8 milijona Din. Celotne zaloge sira v vseh slovenskih mlekarških podjetjih se lahko cenijo na 160.000 kg, zaloge masla pa na 4400 kg. Te velike zaloge, ki so se nasproti lanskemu letu podvojile, predstavljajo pritisk na cene, ki so v zadnjem času precej padle in so se sedaj ustale na 24-32 Din za domači ementalški in 18-26 Din za trapišovski sir ter na 38-47 Din za presno maslo. Vzrok te nadprodukcije je okolnost, da smo imeli nekaj let dober pridelek krme, da ni bilo kužnih bolezni, da je zaradi po-

steklarni. — Ker ne maramo delati nikomur krivice, to radevolje storimo

Iz Ljutomera

Ij— V hiši g. Herzogove je otvoril Metod Senčar trgovino z mešanim blagom, jestvinami in konfekcijo. Novo otvoreno trgovino toplo priporočamo!

slabšanja gospodarske konjunktore zaostal konsum in končno okolnost, da mlekarstvo obučiti potrebo skupnega nastopanja le takrat, ko leče že voda v grlo. Treba je sproti zasledovati razvoj položaja pri nas in drugod, da je mogoče pravočasno podvzeti potrebne ukrepe. Za to pa je potrebna dobra statistična in informativna služba.

Položaj v izozemstvu je tak, da nam ne daje nikakega upanja za izvoz. Vse države dvigajo svojo zaščito. Nemčija je za maslo kot druga največja uvoznica dvignila carino na 7.50 Din pri kg, Avstrija se je v zadnjih letih povsem osamosvojila in je pričela sama izvažati mlečne proizvode. Vrh tega je nedavno povišala carino na maslo na 6 zlatih kron, na smetano pa na 4 zlate krone. Cene sira pa so tam nižje kakor pri nas. Tudi Italija je na potu k osamosvojitvi, Anglija išče kot največja uvoznica kakovostno in prvovrstno maslo ter večnoma poltrde sira, Francija je dobro založena in hoče prav tako zvišati carine, Švica pa je kot izvozna država morala že povzročiti znižanje cene in je za maslo povišala carino kar na 13 Din pri kg.

Na koncu svojega referata je gosp. Šabec poudaril, da se ne moremo zanašati na izozemski trg, ki ne glede na sedanjo situacijo glede cen, zelo izbirčen. Napravimo najprej red v domači produkciji, skušamo doseči povečanje domačega konsumna in reorganizirati ter enotno urediti našo produkcijo. To nalogo bo lahko izvedla le skupna organizacija našega mlekarstva.

Poročilo o društvenih pravilih je nato v imenu pripravljalnega odbora podal ravnatelj gosp. Trček. Po pravilih ima društvo namen združiti mlekarške zadruge in druga enaka podjetja zaradi pospeševanja in izboljšanja produkcije ter vnovčevanja mleka in mlečnih izdelkov. Društvo je strogo nepolitno in se na svoj račun ne peča niti s produkcijo, predelovanjem ali vnovčevanjem mleka. Namen društva je pospeševati racionalizacijo produkcije, delovati v smislu organizatorične, tehnične in komercialne izpopolnitve mlekarških podjetij, skrbeti za boljšo organizacijo domačega trga, za pridobitev inozemskih trgov, propagirati konsum z reklamom, poukom, razstavami itd., delovati na higijsko izboljšanje mleka ter na standardiziranje izdelkov, zlasti s propagiranjem mlečne kontrole, zbirati in svojim članom približevati mlekarško statistiko iz tržne podatke, zastopati interese članov v carinskih in prometnih vprašanjih ter glede tržnih in higijskih predpisov, izdajati strokovna navodila ter prirediti predavanja in sestanke. Člani so med drugim dolžni nuditi društvu vse potrebne, zlasti statistične podatke, kadar in kolikor jih zahteva. Da se vnaprej izloči eventualna majorizacija, se društveni odbor od 7 članov voli z dvotretjinsko večino.

Po sprejetju pravil je bil z vzklikom izvoljen društveni odbor z naslednjimi člani: Ivan Kete, načelnik mlekarške zadruge na Vrhniki; Alojzij Obersnel, ravnatelj Orednišarni v Ljubljani; Anton Rože, revizor Zveze slov. združenj; Iv. Benko, strokovni učitelj v Škofji Loki; Valentin Jankar, načelnik mlekarške zadruge v Medvodah; Ivan Zupan, načelnik mlekarške zadruge v Predosljah; Iv. Gubanc, načel. mleka. zadruge v Vodicah. Za pregledovalca računov pa sta bila izvoljena g. ravnatelj Toman (Moravče) in g. Lovrač (Izlake).

Pristopnica je bila določena na 20 Din, letna članarina pa na 100 Din za vsakih 50 tisoč litrov sprejetega mleka (toda največ 1000 Din) in za organizacije, ki pospešujejo mlekarstvo na 100 Din letno.

O delovnem programu društva je nato predaval strokovni učitelj gosp. Benko, ki je poudarjal, da je za popolno uresničevanje vsakega programa potrebno delo ene generacije, vendar se mnoge važne naloge dajo izvršiti v razmeroma kratkem času. Predvsem je treba organizirati vnovčevanje mleka na domačem trgu. Mleka ne znamo ponuditi, pa govorimo o mlečni krizi. Skrbeti je treba, da bo vsakdo poučen o veliki hranični vrednosti mleka in njegovih izdelkov, ki pa morajo biti vsakomur najlažje dostopni. Naša produkcija je preveč razčlenjena in pri vsakem podjetju preveč raznolika. Potrebna sta skupni nastop in delitev dela v produkciji. Zboljšati je treba higijske pogoje, skrbeti za pravilno krmljenje in vzdrževanje hlevov, ravnanje z mlekom in posodo itd. Potrebni so enotni predpisi glede prevzema mleka, glede plačilnih pogojev in glede bakteriološke sestave mleka. Nujna potreba je nadalje redno vodenje statistike o produkciji, o zalozah in vodenje evidenc o tržnih razmerah, z izdajanjem informativnih situacijskih poročil. Predavatelj je omenil nekatere stroge predpise novega zakona o živilih in njegovega pravilnika, nato pa je orisal potrebo organizatoričnega preustroja našega mlekarstva in potrebo tehnične in trgovske ureditve. Sirovinno je treba z modernimi napravami do skrajnosti izrabiti, zlasti ker našo mlekarstvo ni sledilo razvoju tehnike, kakor bi moralo. Društvo se bo moralo pogibati tudi v vprašanju možnosti ustanovitve trgovske in prodajne centrale.

Pri slučajnostih je gosp. Obersnel pojasnil še nekatere vprašanja glede naših carin na mlečne izdelke, glede izvoza, ki bi bil mogoč le z izvoznimi premijami, nakar je bilo potrebno uro trajajoče zborovanje zaključeno.

— Češkoslovaško - jugoslovnska direktna tarifa. Založništvo za tarife češkoslovaških državnih železnic je te dni sporočilo, da bo v kratkem izdalo direktno češkoslovaško-jugoslovnsko tarifo, ki bo stopila v veljavo najbrž 1. novembra t. l. Zaradi tarifno - tehničnih težkoč se izdelava nove tarife, pri katerih je udeleženi sedem železniških uprav, zavlekla, vrhu tega pa je bilo treba novo tarifo spraviti v soglasje z enakimi tarifami, ki jih ima Češkoslovaška z Avstrijo, Nemčijo, Madžarsko, Poljsko in Rumunijo. Direktna tarifa se nanašajo zaenkrat na okrog 400 češkoslovaških in prav toliko jugoslovnskih železniških postaj.

— Izredno nizka obrestna mera za ameriške zakladne bone. Pred kratkim je zakladni urad Zedinjenih držav emital za 325 milijonov dolarjev enoletnih zakladnih bonov, ki je bila navzlic izredno nizki obrestni meri štirkrat prepisana, tako da je bilo zakladnemu uradu ponudnih 1 in četrt milijarde dolarjev. Obrestna mera je znašala 2.37 in pol odst., kar je edinstven

primer v ameriški finančni zgodovini. Tako nizka obrestna mera namreč ni bila zabeležena še pri nobeni emisiji državnih zakladnih bonov. Glede na ta velik uspeh namerava vlada Zedinjenih držav konvertirati svojo 4 in četrt odst. liberty-pozicijo v posojilo z nižjo obrestno mero.

— Izplačevanje 18 kuponov obveznic 7 odst. investicijskega posojila iz 1. 1921. Po nalogu poštne hranilnice v Beogradu so pričele pošte dne 15. septembra 1930 izplačevati 18. kupon obveznic 7 odst. investicijskega posojila iz leta 1921.

BORZE

15. septembra

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet slab. Le v devizah na Trst je bilo več potrebe. Tečaj deviz kažejo nadalje nagibnost k naraščanju, vendar so tečajne razlike le malenkostne.

Na zagrebškem elektnem tržišču se je vojna škoda danes nekoliko okrepila, vendar je bila zaključena le za aranzma po 442. V ostalih državnih papirjih ni bilo prometa. Sedemdesetotno Blarovo posojilo je notralo nekoliko nižje. Med bančnimi vrednotami je prišlo do prometa v Prastediomi po 923 — 928, v Zemaljski po 130. V Jugobanki po 78 in v Poljudelski po 56. V industrijskih papirjih ni bilo prometa. Trboveljska je popustila na 393 — 396 brez prometa.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.74, Berlin 13.4575. — Budimpešta 9.8905. — Bruselj 7.8767. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.91). — Dunaj 7.9781. — London 274.18 — 274.98 (274.58). — Trst 56.39. — Pariz 221.87. — Praga 167.28 — 168.08 (167.68). — Trst 294.70 — 296.70 (295.70). Zagreb. Amsterdam 22.708 — 22.768, Dunaj 796.31 — 799.31, Berlin 13.4425 — 12.4725, Bruselj 787.67, Budimpešta 987.55 — 980.55, Milan 294.77 — 296.77, London 274.18 do 247.98, Newyork ček 56.29 — 56.49, Pariz 220.87 — 222.87, Praga 167.28 — 168.08, Curih 1094.4 — 1097.4.

Curih. Zagreb 9.1275, Pariz 20.245, London 25.06375, Newyork 51.45, Bruselj 71.875, Milan 27, Madrid 56.4, Amsterdam 207.5, Berlin 122.77, Dunaj 72.79, Sofija 3.7325, Praga 15.3, Varšava 57.775, Budimpešta 90.26 Bukarešta 3.73625.

Elekti.

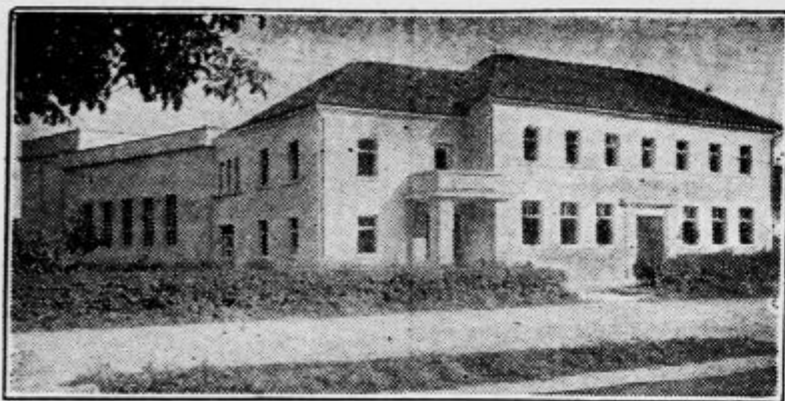
Ljubljana. 8 % Blair 97.75 bl., 7 % Blair 87.25 bl., Celjska 160 den., Ljublj. kreditna 122 den., Prastedioma 925 den., Kreditni zavod 170—180, Vevče 124 den., Ruše 280 do 300, Stavbna družba 40 den.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda aranzma 441 — 441.5, kasa 440.5 — 441.5, za december 440.5 — 441.5, investicijsko 88 do 88.5, 8 % Blair

Masarykov dom v Hercegovcu

Zavodni in marljivo češki kolonisti v Hercegovcu pri Bjelevaru so zgradili za zadoščanje svojega prosvetnega in nacionalnega delovanja in svojih družtev ponosno zgradbo, kateri so dali ime Masarykov dom. Ti kolonisti so večinoma kmetje in

speli kraja. Najprej je osnoval gasilsko društvo, kateremu je predsedoval več let, potem se je vneto udeleževal pri organizaciji obrtniškega, po vojni pa deluje posebno marljivo na čelu Československe besede in Sokola. Svojim rojakom je že leta 1924

obrniki, ki so se v teh krajih naselili že pred 40 leti. Oplodili so poprej tako z puščeno zemljo, a so bili tudi v narodnostnem oziru tako silno vztrajni in žilavi, da so se popolnoma ohranili pod madžarsko in nemško oblastjo. S preobratom je tudi njim zasijala svoboda in v kulturnem ter nacionalnem delovanju so ti kolonisti našim ljudem vedno pravi bratje, v marsičem pa tudi vzorniki. Pri vsem nacionalnem in prosvetnem delovanju pa je glava in duša g. Václav Petr, industrialec, ki vse svoje moči in svoja sredstva posvečuje v pro-

izposloval češko šolo, mnogo pa je tudi žrtvoval za zgradbo Masarykovega doma. Dom so pričeli graditi lani meseca avgusta. Požrtvovalnost članov Československe besede in Sokola pri zgradbi tega lepega doma zasluži popolno priznanje. Češki kmetje so zastoj zvozili od 3 km oddaljenega kolodvora 1650 vozov gradbenega materiala, ki je bil po večini podarjen. Tudi notranja oprema doma izhaja po večini iz darov požrtvovalnih obrtnikov in drugih dobrotnikov.

Suha roba iz Ribnice

Preteklo nedeljo je prineslo »Jutro« celotno stran, posvečeno ribniški suhi robi, ki sta jo z velikim okusom razstavila g. Janko Trošt, strokovni učitelj iz Ribnice in trgovska hiša E. Ivanc iz Sodražice ob dveh stenah in v treh kotih

rekega paviljona gozdarske in lovske razstave v Ljubljani. Medtem pa je bil neki dnevnik prav grdo mistificiran, ne samo kar se tiče zaslug na tej krasno uspehi prireditvi, temveč celo glede zaslužnosti na občem prospanju rib-

Danes dajemo široki javnosti priliko, da tudi ona razsodi v tem za lase privlečenem sporu. Obnavljamo sliko iz enega samega kota v rdečem paviljonu, poleg pa prinašamo tudi sliko celotne razstave »Zveze lesnih domačin obrtni v Ribnici«, ki je postavila na ogled 1 rajter, 9 kolačev obodi, 2 rajti, 12 različnih sit in rešet, 1 cedilce in obodarsko vrteno, torej beri in piši 26 kosov od mnogostevilne ribniške suhe robe.

Tu naj poudarimo samo to. Čina generala suhe robe si noče niti najmanj prisvajati nihče izmed »ponižanih in razžaljenih«, ob suhi robi zares delovnih Ribničanov. Povedati pa hočemo ostalemu svetu, da imajo v besedišču svojega bogatega dijalekta za človeka, ki venomer kadi sebi samemu, prav prikladno ime — hvaliža.

Zgoraj omenjeni veliki članek iz »Jutra« je s pesmijo o Urbanu vred izšel pravkar v posebni knjižici, ki se prodaja po 3 dinarje.

Preprečeni požarni katastrofi

Krško, 15. septembra.

V četrtek zvečer je v gospodarskem poslopju posestnice Karoline Volavškove v Krškem št. 74 pričelo nenadoma goriti. Srečnemu naključju se je zahvaljati, da se je ogenj pravčasno opazil, kajti v nasprotnem primeru bi došlo do velike požarne katastrofe z nedoglednimi posledicami.

Ogenj je prva opazila 18letna deklica Matilda Čoklova, ki je uslužbenka pri imenovanem posestniku in se je tisti čas mudila v svoji sobi s pisanjem pisma. Slučajen pogled skozi okno in hodnik jo je dvignil, kajti opazila je, da se je iz komaj 20 metrov oddaljenega poda, kjer je bilo shranjeno 1 voz neomlatenega ovsu in 16 voz krme, pričel valiti gost dim in se je pričelo svetlikati. Na vso moč je pričela klicati: »Gori, gori!« in s tem pozvala na pomoč ostale, ki so že legli k nočnemu počitku. Na pozive je takoj prihitela druga domača deklica Jožefa Švigeljeva in dva zidarska pomočnika, ki sta spala pod podom. Vsi so v škafih prinašali vodo, da bi požar ugasili. V nekaj trenutkih so na mesto požara prispeli tudi krški gasilci pod spretnim vodstvom načelnika gasilskega društva g. Lovrenca Glogovića in takoj stopili v akcijo. Raztrgali so takoj leseno steno in ogenj v jedru ugasili. Odločen nastop domačin gasilcev je preprečil večji požar, kljub temu pa posestnica trpi okrog 4000 Din škodo. Akoravno ni pogorelo mnogo ovsu in del krme, je večji del za poklajanje živini neuporaben, ker je osmojen.

Kako je ogenj nastal, se ne ve. Uvedena preiskava bo dognala več. S priznanjem se komentira tudi nastop orožnikov, ki so bili takoj na licu mesta.

Tržič, 15. septembra.

Gospa Franja Smukova ima v bistriški dolini v Retnem lepo uspevajočo tovarno lesenih cvekov za čevljarje, ki jo vodi

g. Fric. V petek zvečer pred počitkom je šel mladi gospodar kakor navadno še enkrat v tovarno, da pregleda vse naprave, posebno pa da pogleda k sušilnici cvekov, kjer gori posebna peč, na katero je treba še posebej paziti. Komaj pa je stopil v bližino zidane sušilnice, mu je udaril v nos dušek dim. Urno je g. Fric stekel nazaj v družinsko hišo in obvestil vse domače, ki so bili še pokonci in jih pozval, da nemudoma prinese v sušilnico vode, kolikor največ more. Domači so vsi prestrašeni zgrabili posode. G. Fric in dva njegova strica, ki sta bila slučajno na počitnicah doma, so odprli sušilnična vrata in ognjeni zubelj je planil pred veliko peč. Cveki, ki so zaradi pomanjkanja zraka samo tleli, so se naenkrat užgali z velikim plamenom in ogrožali že ostrejšje tovarne. Voda pa je storila svojo dolžnost in kmalu je bil z velikim naporom pogasjen prvi voziček cvekov, ki so ga nato potegnili iz peči, da bi se mogli lotiti drugega. Nekdo je stekel na cesto do gostilne pri Jaku, kjer je alarmiral križko požarno brambo; slučajno pri Jaku se nahajajoči podpolkovnik g. Jaklič pa je zdiral na svojem motorju po tržiške gasilce.

Zalostno so peli gasilski rogovi v temno noč in budili vrle tržiške gasilce. Ni preteklo 10 minut po prvem klicu, že so oili prvi gasilci z malo motorno brizgalno na poti k ognju, za njimi pa je odšel takoj drugi odred na tovrnem avtomobilu tržiške predilnice. Medtem so domači z naporom vseh sil zadušili ogenj v sušilnici, ki je grozil uničiti vso lepo domačijo in krasno uspevajočo tovarno. Fric je skočil na kolo in šel gasilec naproti. Srečal jih je pred Jakom, se jim najlepše zahvalil za veliko požrtvovalnost in jih vrnil domov.

Nočni napad v Tivoliju

Ljubljana, 15. septembra.

Noči in večeri v Tivoliju postajajo čedalje temnejši. Večerno nebo ostaja oblačno in le tu pa tam zamiga zvezdica. Zaljubljeni pari pa se ne straše samote in črnih noči ter zahajajo tja gor baš tako, kakor so preje, ko se je prelivala med drevesi rahla, božajoča mesečina. V nedeljo zvečer sta zašla med sprehodom višje v gozd in se vrnila s sprehoda tudi zaročenca, ključavničar France L. ter uslužbenka tobakne tovarne Pepca Z. Poiskala sta si slednjič prostorček na klopi nad Kozlerjevim zidom, kjer sta kramljala dalje časa. Gledala sta dol, na razsvetljeno mesto in na luči vselejmišča, odkoder so se trgali v ozračje glasovi orkestrionov. Nena doma pa sta oba začela bližajoče se korake. Iz teme se je kot bi trenil utrvalo četrto moških postav, ki so se jima približali z veliko brzino. Skupina štirih moških se je ustavila pred njima, nakar so vsi moški spregovorili med seboj nekaj hrvatskih besed. Takoj nato so se vsi sklonili k zaročencema in eden je surovo zahteval, da se France L. odstrani. Neznanec je dejal: *Moraš, da ideš, a devojku pusti ovdle!* France se je branil, zaročenka pa se je tako prestrašila, da skoro ni mogla spregovoriti besede. Naslednji trenutek je France segel v žep ter privlekel ven bankovec za 100 Din, ki ga je ponudil moškem, če ju puste v miru in odidejo. Neznancem je Francetova ponudba očividno prišla, zato so se pričeli spet pogovarjati med seboj. Slednjič so sklenili, da denar vzamejo, kar so tudi storili, in nato res izginili. France ter njegova zaročenka sta se nato takoj dvignila in hitela še vedno močno preplašena na policijo, kjer sta zadevo prijavila. Opisala sta dogodek, prav natančno, nakar so iz stražnice nenadoma poslali močno patruljo stražnikov, ki so preiskali vse drevede in tudi del gozda. Z njimi sta bila tudi oba napadencema, vendar neznancev ni bilo mogoče izslediti in to v prvi vrsti zaradi tega, ker oba napadca zaradi hude teme nista vedela opisa neznanih lopovov.

Policija je obdržala zadevo v evidenci in lopove zasleduje še dalje.

Tatinska predrznost

Ljubljana, 15. septembra.

S približajočo se jesenjo in slabim vremenom so zapustili tudi tatovi in vlomili svoja podeželska gnezda in se priselili nazaj v mesta, kjer upajo, da bodo teklo zime boljše spravljene. Pričakujejo seveda tudi boljše in izdatnejše plena, kajti v mestih, kjer žive ljudje takole bolj na kupu, se nudijo takim tipom vse ugodnejše prilike za njihovo udeleževanje, kakor pa na deželi, kjer ostaja kmet pri svojem domu in drži v rokah vedno pripravljen krepelj, da odpodi lopova, ki streže po tuji lastnini.

Snoči je bil toman večer, oblaki so viseli čisto nizko nad mestom. Eden izmed držnih ljubljanskih uzmovčev se je sprehajal po drugače precej tihi in ponoči kaj malo prometni Metelkovi ulici ter opazil nenadoma tik sebe odprto pritlično okno hiše št. 3. Zlikovec se je brž ogledal. Žive duše nikjer, mir spredaj, mir zadaj za njim. Treba je bilo le malce usločiti kolena, se prijeti za rob okna — skok — in že je bil

lopov v sobi in sicer v spalnici sobi g. Augusta Kozmana, čigar družina se je mudila takrat, — bilo je okrog 20.15 v domači kuhinji. Tat je v sobi za trenutek postal, nato pa napel oči in si hitro ogledal položaj. Govorjenje, ki ga je čul iz sosednjih prostorov, ga je precej motilo in ga delalo nervoznega, zato je moral kar hitro na posel. V kotu sobe je opazil svetlikač, ki se ogledalo, pod katerim je slutil omaro. Splazil se je naglo tja in potihoma odpiral predale. Naposled je odprl pravega. Na dnu predala je opazil nekaj svetlih predmetov. Tat je jel hitro grabiti po šatuljah in od radosti in presenečenja dihal kakor motor v polnem pogonu. V vsej naglici je spravil v svoje žepce 3 različne dolge, zlate verižice, 1 zlato damsko uro, 1 otroško zlato verižico, 2 para zlatih uhanov z vdolanimi dragimi kamni, 2 zlati igli za kravate, 1 srebrno iglo, 2 zlati, masivni zapestnici in še nekaj drugih kosov. Hotel je baš poseči še po škafličici, v kateri se je nahajalo več zlatih prstanov, ko ga je jel dušiti kašel in so se prihodnji trenutek odprla vrata. Tat je presenečen pritajeno zagodrnjal, — vstopiva žena, služkinja Antonija Končanova pa je prestrašeno zaklicala. Tat se je hitro odločil. Napravil je par dolgih skokov in že je bil spet pri odprtem oknu, na katerega se je povzpel v vse naglici in skočil ven na cesto. Predno so se domači zavedli ter pričeli z zasledovanjem, je bil tat že daleč na štirimi, petimi vogali, nakar je utonil nekje v temi. Seveda so Kozmanovi takoj nato tudi pregledali sobo, ki jo je počistil tat s svojim neljubeznivim obiskom in ugotovili, kaj vse je vzel s seboj. Vrednost ukradenih predmetov je cenjena na približno 12.000 Din. Zasledovani uzmovci bo skušali vso nakradeno zlatino in srebrnino čimprej spraviti v denar, kar pa se mu bo le težko posrečilo, kajti poskrbljeno je, da se bo drzni piček kaj kmalu vjel v eno izmed nastavljenih pasti.

SOKOL

Novi savezni načelnik br. Bajželj je postal bratu uredniku Sokolskega Glasnika daljšo izjavo glede svojega bodočega dela. Iz nje posnemamo, da mu je prva skrb, kako preskrbeti čimprej, da bodo prišla sokolska društva do čim večjega števila dobrih prednikov in prednjač, ker je to ona velika ovira, ki zadržuje vse sokolsko delo ne samo po manjših, temveč lahko se reče, v skoraj vseh društvih in omejeno tudi ustanavljanje novih društev. Mnogo dela se bo v prihodnjih letih moralo posvetiti vsesokolskemu zletu v Pragi, ki naj postane skupna revija vsega slovanskega sokolskega dela, zlasti pa naj utrdi že tako krepko vez med Čehoslovaki in Jugoslovenci. Dela nas čaka v bodočnosti vsepovsod dovolj. Izvršilo se bo, ako bodo vsi člani tehničnega odbora saveza in župni tehnični organi pa tudi vsak posamezni društveni načelnik in vadiatelj napravil svojo dolžnost. Gre se za to, da se vse izvrši po načelih in naukih sokolskega osnovatelja dr. Miroslava Tyrše, upoštevajoč pri tem današnje dobo in njene pridobitve na polju smotrene telesne vzgoje.

Izšla je 22. številka Sokolskega Glasnika, ki prinaša v uvodniku priložnostne sokolske besede o pomembnih slavnostih v Beogradu 6. septembra, katerih popis sledi nato v daljšem poročilu, ki je opremljeno tudi z nekaterimi prav lepimi slikami. Nadalje je v listu slika novega saveznega načelnika br. Ivana Bajžlja, čigar izjavo prinašamo v izveščku na drugem mestu. Zanimiv je nadaljnji članek, kako naj se najučinkovitejše izvaja sokolsko propagandno delo s tem, da se da sokolskemu delovanju čim vzornejšo sliko s vzgojo članstva, naraščanja in deca, kar se doseže s pomočjo dobrih vadičeljev. Naravno je, da se je Glasnik spomnil tudi onih, ki so padli v neravnem boju za njihove nacionalne ideale, žrtve tržaških, Marušiča, Bidovca, Miloša, Valentića in drugih ter prinaša tudi njihove slike. Nadaljnji članek je posvečen spominu bivšega predvojnega srbskega ministra dr. Vladana Gjordjevića, ki je bil eden izmed osnovateljev gimnastičnega gibanja med Srbi okrog leta 1882. Omembe vredno je, da je vsesokolski zlet v Beogradu tudi znatno vplival na naše rojake onkraj oceana in pozivil tamkajšnji sokolski pokret. Izmed saveznih vestí moramo podčrtati članek »Konac debate«, ki na osnovi neizpodbitnih dokazov pojasnjuje onim, ki nočejo razumeti sedanjega sokolskega pokreta, da je sedanje sokolsko delo le nadaljevanje naporov prejšnjega Jugoslovenskega sokolskega saveza. Ostali del lista izpolnjujejo vesti iz društev in žup. »Jutro« je članek »Konac debate« priobčilo na prošnjo saveza v soboto pod naslovom »Stari ali novi Sokol«.

Savez SKJ razglasa v zadnjem Sokolskem Glasniku kakšen bo postopek sokolskih enot in žup glede raznih podpor, ki jih predvideva zakon o Savezu Sokola

kraljevine Jugoslavije. Za letošnje leto velja seveda skrajšan rok in morajo društva že do 20. septembra poslati župam svoje prošnje za podpore, župe pa načrte njihovih budžetov do 1. oktobra. Opozarjamo na vse to br. društva, da ne bo prepozno.

Tudi takrat

ko ni solnca, Vam bo pranje izredno olajšano, ako boste za to uporabljali

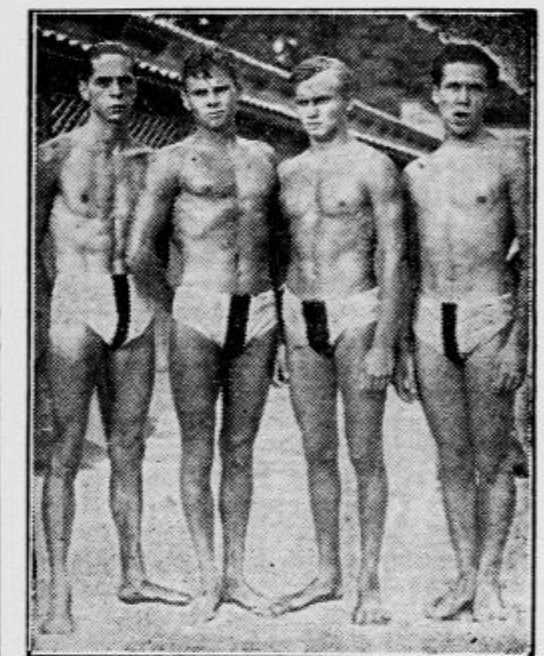
pravo terpentinsko milo

288

Plavalne tekme

med zagrebškim in ljubljanskim plavalnim podsavezom

Štacija Zagreba 4x100 m, ki jo zrušila prejšnji rekord in plavalna v času 4:43.3. Tudi ljubljanska štacija, ki je prišla na cilj v času 4:44.3, je plavalna boljše od prejšnjega rekorda. Na sliki so od leve na desno: Golob, Panjkovič, Matkovič, Smokvina.

Tri rekorderke: Severjeva (Ljubljana), Wimmerjeva, Blerova (obe Zagreb), ki so plavale boljše od jugoslovenskega rekorda v času 1:36.9, 1:34.2, 1:36.8.

KULTURNI PREGLED

Českoslovaško-jugoslovensko-poljski literarni sporazum

Na jutrišnjem kongresu Pen-klubov v Varšavi so se sestali v hotelu »Bristol« zastopniki Českoslovaške, Jugoslavije in Poljske, da se posvetujejo o ustanovitvi slovanske književne organizacije, ki bi med Slovani samimi in med evropsko javnostjo gojila ter pospeševala literarne stike. Poobudo za takšno slovansko literarno zvezo je dala »Zveza poljskih leposlovcev« v Varšavi predvsem na predlog dra. M. Smolarskega. Za Českoslovaško so bili navzoči pisatelj E. Konrad, I. Kopta, O. Pick in B. Vydra, za Jugoslavijo M. Čurčin, D. Domjančič, Andrassy, Maixner in prof. Benešič; za Poljsko W. Bunikiewicz, Z. Kawecki, J. Kosovski, St. Krzywoszewski, St. Olgierd, F. A. Ossendowski, J. Stepowski, M. Szpyrkowa, M. Wierzbinski in M. Smolarski. Posvetovanju je predsedoval zastupnik poljski dramatik in urednik St. Krzywoszewski. Sklenjeno je bilo, da slovansko pisateljsko zvezo ustvarijo za sedaj tu zastopani slovanski narodi, vendar se mora okvir čimprej razširiti. Izvoljen je bil začasni odbor, v katerem so prof. Benešič, prof. Vydra, St. Krzywoszewski in M. Smolarski. Ta odbor naj pripravi začasna pra-

vila slovanske pisateljske antante, ki bi omogočila podrobno organizacijo in dala možnost, da se skliče ustanovni kongres. Le-ta naj bi bil prihodnje leto v Varšavi in naj bi dal novi organizaciji dokončno obliko.

Začasni odbor je med tem že izdelal osnutek pravil; o njem imajo povedati svoje mnenje posamezne pisateljske organizacije v vseh treh državah, ki naj tudi izbere iz svojih vrst člane te nove književne antante. Odbori v posameznih slovanskih državah bi morali imeti — po dosežanju enotnosti pravil — največ 12 članov in enako število zastopnikov. Ti odbori naj bi propagirali vzajemno literarno poznavanje; prirejali bi se kongresi izmenoma v posameznih slovanskih mestih — literarnih središčih; v vsaki slovanski državi bi se ustanovila Slovanska knjižnica, ki bi prinašala dobre prevode iz ostalih slovanskih slovestev ter informacije o literaturah Českoslovaške, Jugoslavije in Poljske. Odbori bi si medsebojno poročali o vseh važnejših literarnih dogodkih in pojavih, prirejali bi primerna predavanja, izmenjevali med seboj literarni naraščaj itd. Zveza bo ustanovila tudi književne nagrade, katerih pravila bodo posebej izdelana. (Nagrade bi imele veljati in za izvirne spise in za vzorne prevode ter za informativne spise o literarnih stikih teh slovanskih narodov, oziroma o njihovih književnih vred-

notah.) Pripravljalni odbor vodi St. Krzywoszewski, Warszawa, ul. Szpitalna 12.

Ustanovitev te českoslovaško-jugoslovenske literarne antante je vzbudila upravičeno zanimanje ne samo v ljubljani javnosti teh slovanskih držav, marveč tudi v odtolčnih vladnih krogih, ki se za to organizacijo živo zanimajo ter so ji že obljubili svojo pomoč in podporo. V najkrajšem času se imajo v posameznih slovanskih državah ustanoviti odbori, prihodnje leto pa bo kongres v Varšavi lahko že pokazal prve sadove započete dela.

Iz revij. V zagrebški »Riječi« z dne 6. t. m. je izšel poleg drugega dobrega gradiva kratak, a zanimiv literarno-kritični članek dr. Jos. Bognerja »O talentu Dragiša Vasića«. V članku »Filozofija i život« opozarja dr. Vladimir Dvorniković na nemški praktično-filozofski časopis »Philosophie und Leben«, v katerem prihaja do izrazu današnja splošna potreba po »filozofiranju«, boljše po razmišljanju o globljih vprašanjih sveta in življenja ter iskanju odgovorov na ta vprašanja. Ta potreba in nje filozofski, ki predvsem iščejo ljudi in gledajo življenje, je v nasprotju s suho akademsko spoznavno-teoretično filozofijo, ki tudi v Nemčiji že nazaduje. — V sarajevskem, dobro urejanem časopisu »Pregled« so izšli poleg leposlovnega in literarno-kritičnega gradiva članki: Akcija agrarnih država (T. Kruševac); Naciona-

lizam i internacionalizam (Jov. M. Jovanović); Zakonska stabilizacija dinara (dr. G. Krušij). V gledališkem pregledu je odlični književnik in urednik »Pregleda« Borivoje Jevtić kritično premočnil gostovanje ljubljanske drame v Sarajevu. O »Vdovi Rošinki« pravi, na je »jedan od najboljih komada u jugoslovenskoj dramskoj književnosti iz t. zv. narodnog žanra, daje dokaz o i književnim protenzijama njegovega pisca i dugo će se zadržati na repertoaru«. Kritič predlaga adaptacijo za srbskohrvatsko občinstvo. Pri oceni igre Cankarjevega »Pohujšanja« in »Vdove Rošinke« poudarja Jevtić ansambelsko celotnost ljubljanske drame in naglašja, da ljubljansko gledališče »ima že svoj slog in svojo izoblikovano umetnostno fiziognomijo«.

»Prosvetno delo 1925-1930.« Ob svoji petletnici je Zveza kulturnih društev v Mariboru izdala brošuro »Prosvetno delo 1925-1930«, ki nas seznaja z njenim agilnim prosvetnim delovanjem. V članku »Narodno prosvetno delo v Sloveniji« je zapisal predsednik ZKD Anton Skala nekaj programatičnih besed, v drugem svojem članku je orisal dosedanje delo, v tretjem pa poročal o centralni knjižnici ZKD. Zveza je ustanovila v teh petih letih na področju bivše mariborske oblasti 42 javnih knjižnic; osnova tega knjižničar-

skega delovanja je osrednja knjižnica v Mariboru, ki jo je Tiskovna zadruga v Ljubljani izdala podprla z velikim knjižnim darom. Ažurniv članek o zločljivih odrh (s slikami in načrti) je prispeval znani prosvetni delavec Ivan Robnik. Brošuro zaključuje pregled odrskih iger, ki jih izposoja ZKD ter seznam predavanj in predavateljev.

Stoletnica rojstva Marije Ebner-Eschenbach. Minilo je sto let, kar se je rodila nekoč tudi pri nas mnogo čitana nemška pisateljica novorealistične smeri Marija Ebner-Eschenbach. Nekateri njeni romani in novele imajo še danes hvaležne čitatelje, saj je avtorica obdelavala socialna in kulturna vprašanja, ki jih čuti tudi današnji človek. Češki listi se spominjajo te obletnice s pripombo, da je bila Marija Ebner-Eschenbach iz čeških krajev; češki vplivi so v vsem njenem delu takoj opazni. Kot nemška plemkinja je preživela mladost na gradu v čisto češkem kraju in je tudi čitala češke pisatelje.

Ali si že obnovil članarino Vodnikovove družbe za leto 1930?

Sport

II. internacionalni teniški turnir za prvenstvo Dalmacije v Splitu

Krasni uspehi ljubljancev gđe. Ks. Ravniharjeve (Atena) in gosp. Vaso Zajca (Atena), Celjanov gđe. Sernečeve ter bratov Burgerjev, ki so med petimi disciplinami dosegli 3 prva mesta, 1 drugo ter 2 tretji mesti.

II. jesenski internacionalni teniški turnir se je vršil v dneh 6., 7., 8. in 9. t. m. v Splitu. Zanimanje za ta turnir je bilo zelo veliko, tembolj ker so se ga udeležili poleg mnogostevnih znanih igralcev Jugoslavije tudi en francosiz Pariza g. baron de Feisser ter angleški mornarski častnik, ki so pravkar pripluli s svojim dreadnoughtom H. M. S. Royal A. O. K. v Split.

Turnirja se je udeležil g. Eugen de Monti (J. T. K.) prvak Splita, ki si je to pot priboril internacionalno prvenstvo Dalmacije in dobil prehodni pokal g. bana dok. torja Tartaglia. V finalu je igral g. Monti z baronom de Teisser in ga premagal z rezultatom 6:1, 6:3. Od Angležev je treba pohvalno omeniti g. Captani H. G. Flursfelda ter g. Surg. A. D. Clark.

Pri damski konkurenci si je osvojila prvenstvo gđe. Ks. Ravniharjeva že v drugič in dobila krasen pokal »Jugoslovenskega teniškega kluba«. V finalu je igrala z gđe. Zagarjevo (J. T. K.) in jo porazila gladko v 3 setih 3:6, 6:1, 6:0. Pri damski konkurenci je bila zelo zanimiva semifinalna igra med gđe. Šapljivo (Ilirija) in gđe. Ravniharjevo (Atena), ki sta se po dolgem času zopet srečali na belem polju, toda gđe. Šapljiva je morala podležiti daleko jačji nasprotnici z rezultatom 6:4, 6:2. Tudi gđe. Sernečeva (Celje) kaže vedno lepše uspehe in je od nje še mnogo pričakovati. Dosegla je z gđe. Ravniharjevo prvo mesto v konkurenci dam v dvoje.

V mixed doubleu sta si priborila internacionalno prvenstvo gđe. Ravniharjeva in g. Vaso Zajec, ki sta v finalu porazila gđe. Zagarjevo in g. de Monti z rezultatom 6:2, 6:1. Oba ljubljancina sta igrala borbeno in si prav po zaslugi priborila prvenstvo, zlasti g. V. Zajec je pri mreži igral izborni in mnogo pripomogel k tako visoki zmagi. V konkurenci gospodov v dvoje sta si priborila gg. Fr. Burger-Zajec drugo mesto. V finalu sta igrala proti gg. de Monti-Gazzarri 11:9, 6:4 in sta jim nato v o. prepuščala prvenstvo zaradi pomanjkanja časa. Od Celjanov je treba še omeniti g. Marka Burgerja, ki je tudi v mixed doubleu in doubleu gospodov dosegel tretje mesto.

Semifinale g. single: de Teisser:Grisogono 6:2, 6:3; de Monti:Clark 6:2, 6:3. Finale: de Monti:de Teisser 6:1, 6:1, 6:3.

Final single dam: Ravnihar:Zagar 3:6, 6:1, 6:0. Mixed double semifinale: Ravnihar:Zajec:Serneč-Burger 6:2, 6:3; Zagar-Monti:Grisogono-Grisogono 6:3, 1:6, 6:4.

Final: Ravnihar-Zajec:Zagar-Monti 6:2, 6:1. Dame double finale: Ravnihar-Serneč:Zagar-Šapljive 6:0, 6:4.

Gospodje double finale: Monti-Gazzarri: Burger-Zajec 11:9, 6:4, w. o. Turnir se je vršil pod predsedstvom g. min. dr. Tresić-Pavičiča v največjem redu. Vsa prva in druga mesta so bila krasno nagradjena. Turnir je priredil Jugoslovanski teniški klub v Splitu, ki prireja slatne turnirje vsako leto.

R. S. Čakovec : Svoboda (Ljubljana) 4:1 (2:1)

V nedeljo je bila druga garnitura ljubljanske Svobode gost sportnega kluba v Čakovcu. Tekma se je vršila na krasnem igrišču, kakršnega se tudi v naših mestih zelo redko vidi.

Enajstosila SK Čakovca je nadkriljevala v II. polčasu v tehničnem oziru in bila fizično močnejša od ljubljanskih Svobode. V 15. in 25. min. zabije SK Čakovec dva efektna gola. V 23. min. doseže Svoboda časten gol. V drugem polčasu doseže Čakovec v 1. in 5. min. dva gola iz daljave, ki sta golmana Svobode presrečala. Rezultat se do konca ne menja. Mladostno Svobodašev je nudilo v I. polčasu popolnoma odprto igro, v drugem polčasu je popustilo in jih je le obramba rešila večjega poraza.

Domač sodnik je sodil prav dobro. Propagandne plavalne prireditve SK Ilirije za neverificirane plavalce in plavke

V svrhu čimvečje propagande plavalnega sporta, ki dobiva vedno več razmaha tudi pri širših masah, priredi SK Ilirija 21. t. m. plavalno tekmovalje za neverificirane

H. C. Andersen: Metulj

Metulj je sklenil, da se zaroči. Seveda si je hotel izbrati malo, ljubko rožico. Šel je na ogled. Vse so se sedele tako tiho in resno na svojih steblih, kakor se pač spodobi za dekletke, ki še ni zaročeno; a bilo jih je mnogo, izbira bogata, odločitev težavna. Bil je v zadregi; zato je zletel h marjetici. Ljudje pravijo, da zna prerokovati, in to res stori, kadar ji zaljubljenici trgajo listek za listkom in ne pri tem vprašajo: »Ali me ljubi? In ljubi? Ljubi? Ne ljubi?« ali tako nekako. Vsakdo vprašuje v svojem jeziku. Tudi metulj je prišel povprašati: ni ji trgal listkov, ne, na vsakega posameznega je jo poljubil, ker je menil, da se z dobroto največ doseže.

»Draga Marjetica!« je dejal. »Najpametnejša gospa ste med vsemi rožami! Prerokovati znate! Povejti mi, katero dobim! Ko bi to vedel, bi takoj poletel k njej in bi jo poprosil za roko!«

A Marjetica ni odgovorila; jezilo jo je, da ji je bil rek »gospa«, kajti bila je še gospodična in gospodična ni gospa. Vprašal je v drugo, v tretje, a ko ni zinila niti besedice, se je naveličal in odletel dalje na ogled.

Bila je zgodnja pomlad; cvetelo je mnogo zvončkov in žefrana. »Zelo srčkane so,« je dejal metulj. »ljubeznive male gospodičice! Samo da se preveč otročje!« On je, kakor vsi fantje, raje

plavalce. Na ta način hoče dati SK Iliriji priliko tudi neverificiranim plavcem in plavčicam, da sodelujejo na tekmi, ter tako popularizirajo plavalni sport.

To propagandno tekmovalje za neverificirane plavalce in plavke se bo vršilo po naslednjih propozicijah:

SK Ilirija v Ljubljani priredi propagandno plavalno tekmovalje samo za plavalce in plavke, ki niso verificirani v nobenem klubu, in sicer za kategorije A, B, C in D.

A. plavalce in plavke od 8. do 12. leta t. j. rojeni 1918—1922.

B. plavalce in plavke od 8. do 16. leta t. j. rojeni 1914—1922.

C. plavalce in plavke od 12. do 16. leta t. j. rojeni 1914—1918.

D. plavalce in plavke od 16. leta dalje t. j. rojeni pred 1914.

Za kategorijo A: 30 m prosti stil, za kategorijo B: 50 m prsno in 50 m hrbtno,

za kategorijo C: 50 m prosti stil, za kategorijo D: 50 m prosti stil, 50 m hrbtno in 50 m prsno.

Tekmovalje se vrši po pravilih JPS. Tekmovalje se vrši v bazenu SK Ilirije dne 21. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Bazen je dolg 50 m, start in cilj sta nepremična.

Prijave se sprejemajo 16., 17., 18. in 19. t. m. pri blagajni kopališča od 15. do 18. Poedine prijave se sprejemajo tudi pred začetkom tekmovalja. Oni, ki se prijavijo v omenjenem času, imajo prost vstop k tekmovalju, dočim plačajo oni, ki se prijavijo tik pred startom vstopnino. Prijavnine ni.

Za vsako disciplino morajo biti prijavljeni najmanj trije plavalci oz. plavke. Drugače se ta disciplina ne vrši.

Oni, ki se plasirajo na prvo, pri nekaterih disciplinah tudi na drugo mesto, prejmejo nagrade (bonboni in knjige za mlajše, proste vstopnice za kopališče in kino za starejše).

Razpored tekmovalja in žirija se objavi naknadno.

TKD Atena (hazena sekcija). Danes ob 12.30 pozivam vse igralke na strogo obvezen trening. V sredo ob 18.30 vajen sestane vseh članic pri gđe. Cernetovi na Kongresnem trgu.

SK Slovan (predsedstvo). Redni občni zbor bo 4. oktobra ob 19.30. — V sredo ob 20. odbojarska seja pri Prešernu, naproseni vsi gg. odbojniki. — Vsi člani se naprošajo, da do nedelje oddajo vso klubovo opremo gospodarju Kramarju v njegovi delavnici. Ostalo na objavi deski.

SK Ilirija (lahkoatletsekcija). Danes se vrši ob 18. na klubovem igrišču stanek vseh lahkoatletov. Na dnevnem redu je važen razgovor o jesenskem treningu pod vodstvom novega trenerja g. Ulage Prosimo polnoštevilne in točne udeležbe!

Radio

IZVLEČEK IZ PROGRAMOV
Torek, 16. septembra.

LJUBLJANA 12: Poročila iz dnevnikov. plošče. — 13: Napoved časa, borza, plošče. — 18: Koncert radio orkestra. — 19: Prof. Pengov: O strojih. — 19.30: Dr. Grafenauer: Nemščina. — 20: Plošče. — 20.30: Prenos koncerta iz Zagreba. — 22.30: Napoved časa in poročila.

Sreda, 17. septembra.
LJUBLJANA: Opoldanski program odpade. — 18: Koncert radio orkestra. — 19: Zena in alkohol. — 19.30: Literarna ura. — 20: Plošče. — 20.30: Prenos iz Zagreba: opera »Tristan in Isolde« na ploščah. — 22: Napoved časa in poročila.

BEograd 10.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio orkestra. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20: Koncert komorne glasbe. — 21: Narodne pesmi. — 21.30: Poročila. — 21.45: Koncert radio orkestra. — 22.30: Koncert orkestra balalajk. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17: Popoldanski koncert. — 20.30: Opera »Tristan in Isolde« na ploščah. — 21.30: BELGIJSKI nacionalni večer. — 21.30: Koncert na čelo. — Lahka glasba. — BRNO 20: Prenos programa iz Prage. — 21.30: Koncert Mozartove glasbe. — VARŠAVA 18: Koncert solistov in orkestra. — 20.15: BELGIJSKI večer. — 23: Godba za ples. — DUNAJ 11: Dopoldanski koncert. — 15.20: Koncert orkestra. — 21: Veseloliga. — 21.15: Koncert belgijske glasbe. — Lahka godba orkestra. — BERLIN 19.25: Koncert godbe na pihala. — 20.15: BELGIJSKI večer. — Godba za ples. — FRANKFURT 19.30: Prenos simfoničnega koncerta. — 21: BELGIJSKI večer. — LÄNGENBERG 17.30: Večerni koncert. — 20: Koncert belgijske glasbe. — Lahka godba orkestra. — STÜTTGART 19.30: Prenos vsega programa iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 9.15: Koncert. — 17: Orkestralni koncert. — 20: BELGIJSKA glasba. — Ciganska godba. —

gledal za zrejšimi dekleti. Nato je odletel k anemonam, pa so mu bile preveč trpke; vijolice so mu bile preveč sanjave, tulipe prerazkošne; narcisi preveč malomeščanske; cvetke lipe so mu bile predrobne in so imele preveliko sorodstvo; jabolčne cvetke so bile res podobne vrtnicam, a danes se odpro, jutri že odcveto, to bi bil preveč kratkotrajen zakon. Grahova cvetka mu je bila še najbolj po godu, bila je rdeča in bela in nežna. Spadala je h onim dekletom, ki so lepe in znajo tudi kuhati; že jo je hotel zasnobiti, a tedaj je zagledal tik zraven nje strok, katerega se je držal ob koncu še vel, zgribljen cvet. »Kdo pa je to?« je vprašal. »To je moja starejša sestra,« je odgovorila grahova cvetka.

»Torej takšni boste pozneje tudi vi!« Tega se je metulj prestrašil in odletel. Čez plot so se vzpenjali kozji parjeljki. Mnogo je bilo teh gospodičen, z dolgimi obrazci in rumeno poltjo; ta sorta mu ni bila všeč — katera mu je bila vobče všeč?

Minula je pomlad, minulo je poletje, bila je jesen. Z metuljem je bilo vse po starem. In vzcvetele so rože v najlepših oblikah, a to mu ni nič pomagalo, manjkalo je svežega, dehtedečega, mladostnega duha. Prav tega si želi srce v starosti, pri georginah in cinijah pa tega manjka. Zaradi tega se je metulj ponizal do mete.

»Sicer nima cvetja, a je vsa kakor

Uspešen zaključek jesenskega velesejma

Včeraj je bila zaključena gozdarska in lovška razstava, ki je v okviru jesenskega velesejma dosegla popoln uspeh. Da je prireditelj trajala pol meseca, se pri dnevnem posetu skoro ni poznalo, kar je gotovo dokaz njene privlačnosti. Še pred zaključkom prireditve je včeraj velesejem počastil s svojim posetom odlični gost princ Friderik Viljem Hohenzollern - Sigmaringen, bratranec naše kraljice, ki se mudi v Sloveniji kot lovski gost našega dvora. Na razstavišču so odličnega posetnika sprejeli funkcionarji velesejma in obeh razstav ter ga povedli po razstavi.

Kakor smo že ponovno omenili, se je prireditelj gozdarske in lovške razstave namen polnopolna posrečil. Nudilo so nam brez dvoma več kakor bi sprito težko, s katerimi je zvezana taka prireditelj, smeli pričakovati. Tudi novo opremljena higijenska in zanimiva misijonsko - etnološka razstava sta vzbudili največjo pozornost.

Prireditelj seveda ni imela toliko trgovski, kakor kulturno - gospodarski in vzgojni namen, čemur je tudi v resnici v vsem svojem aranžmanu služila. Navzile temu pa je prišel do izraza tudi trgovski moment. Medtem, ko je razstavilo v šumarskih in lesnoindustrijskih oddelkih 161, v lovskem paviljonu 182 in v lesnoobrtornem paviljonu 35 razstavljajcev, je bilo v splošnem industrijsko - obrtnem in v trgovskem oddelku skupaj 319 razstavljajcev, od teh iz Jugoslavije 227, iz Nemčije pa 92, in sicer: iz Nemčije 28, iz Avstrije 40, iz Belgije 3, iz Češke Slovaške 8, iz Madžarske 7, iz Švedske 2 in iz drugih držav 4.

Kupčijski uspehi so bili povoljni, uspehe beleži zlasti pohištvo, volovi, sodi, furnirji, strugarski in norimberški izdelki, sportne potrebščine in v splošnem izdelki domače lesne industrije in obrti, nadalje lovške in ribarske potrebščine, stroji za obdelovanje lesa, gospodarski stroji in orodje, radio, pletenine, kožuškovina, čevlji, posoda in razne praktične novosti. Obiskovalcev je bilo okrog 100.000 iz vseh delov države. Prireditelj je obiskalo tudi mnogo inozemcev, predvsem odličnih gozdarskih in lovskih strokovnjakov. Prihodnji 11. ljubljanski velesejem se bo vršil spomladi l. 1931., predvidoma od 29. maja do 9. junaja.

Kino

Kulturni film na novih potih

»Vprašanje zvočnega filma je tudi na našem oddelku (mišljen je kulturni oddelk Ufe) povzročilo pravcat prevrat« — pripoveduje dr. Kaufmann. »Pred uveljavljenjem zvočnega filma smo producirali vsako leto kakih 80 do 100 kulturnih filmov in večino njih smo prodali v inozemstvo — zlasti v Ameriko — ker doma v Nemčiji ni bilo posebnega velikega povpraševanja po filmih te vrste. Medtem je prišel zvočni film in jasno je, da se je tudi kulturni oddelk Ufe takoj priključil novemu pokretu. Prvi naš film »Steklene morske živali« je bil v stroki kulturnega zvočnega filma prvi poskus. Odpadli so običajno besedilo, tiskana razlaga filma in mesto tega je nastopil prof. Berndt, ki je govoril in razlagal vse posebnosti — skratka predaval v živi besedi o vsem tem, kar so prej pojasnjavale mrtve črke! Slika je bila že od nekdaj najboljšo sredstvo razlage in pojasnjevanja, zavoljo česar so bile že prav zgodaj v modernih državah pri pouku in predavanjih upeljane razne table, slike in diapozitivi. Zvočni film je napravil v tem pogledu korak naprej: pridal je sliki končno možnost predavanja v živi besedi potom dobrega strokovnjaka-pedagoga. Poleg tega nam je odprl zvočni film popolnoma novo pot in smer, ki bo brez dvoma odstranila zadnje ovire in utrdila svež polet in vespolno zanimanje občinstva za kulturne filme. Poglejmo v prvi vrsti na naše potovalne in ekspedicijske filme! Zvočni film nam sedaj nudi možnost popolnoma prirodno tudi glasovno in ne samo s fotografskimi posnetki podajati prebivalstvo in živalstvo raznih eksotičnih pokrajin. Odslej bomo ne le gledali bojne igre in ples afriških črncev, temveč tudi poslušali njih pesmi, ne samo gledali fotografiranega leva, tigra, slona, temveč slišali tudi njegovo rjovenje, poslušali petje ptic, govorice vseh tujih narodov, ki nam jih bodo predočevale slike ekspedicijskih filmov. Ta najnovejša

en sam cvet, diši od pete do glave; To si vzamem!« In jo je zasnobil. A meta je ostala hladna in je rekla: »Priateljstvo, drugega nič! Jaz sem stara, vi ste stari. Lahko živiva drug za drugega, da bi se vzela — ne! Da bi se nama na starost vse smejala!«

Tako ni metulj dobil nobene. Preveč je bil izbiral in to ni dobro! Metulj je ostal star samec, kakor temu pravijo. Bilo je ledeno v jeseni, dež in mraz. Veter je poženo bil po hrbtni strani vrh, da je v njih kar ječalo. Ni bilo vreme, da bi se sprežal v letni obleki, lahko bi si kaj nakopal, kakor pravijo. Metulj tudi ni letal zunaj, slučajno je bil prišel pod streho, kjer je v peči plapolal ogenj in je bilo toplo kakor poleti. Mogel je živeti dalje. A živel, to ni vse!« je dejal. »Treba je imeti sonce, svobodo in majhno cvetko!«

In zaletel se je v steklo, opazili so ga, občudovali, ga natakili na iglo in shranili pod steklo; več niso mogli storiti zanj.

»Zdaj sedim na stebli, kakor cvet!« je dejal metulj. »Seveda ni posebno udobno! Tako je, kakor če si poročen. Za večno si pribiti!« In s tem se je potolažil.

»Slaba tolažba,« so dejale rastline v lončku, ki so stale v sobi.

»Sobnim rastlinam ni zaupati,« je dejal metulj. »Preveč občujejo z ljudmi!« —

pridobitev bo nivo kulturnega filma nedvomno visoko dvignila in občinstvo bo kulturni film gotovo posečalo z mnogo večjim veseljem kot doslej.

Amerika kupuje gradove

Angleško časopisje objavlja zanimive podatke o nakupu starih umetnin do ameriških bogataših in njih izvozu v Ameriko. Samo leta 1929 je bilo teh umetnin za več nego poldrugo milijardo dolarjev izvoženih. Med temi izvoženimi umetninami niso samo slike, kipi, preproge in podobno, marveč si marsikak ameriški bogataš kupi kar cel srednjeveški grad, si ga naloži na ladjo in ga prepelje v Ameriko. Iz posameznih kosov, opremljenih s številkami, si na svojem posestvu postavi isti grad ter v njem občutke srednjeveških angloskih fevdalnih gospodov. Zadnjih deset let je bilo na ta način prepelanih v Ameriko dvanajst starih gradov, ki so seveda vsi stali težke milijone. Često seveda novi lastniki niso zadovoljni s prenosom, ker se jim zdi, da se prenos ni popolnoma posrečil. Pripovedujejo o nekem milijonarju, ki si je kupil takšen grad in je okoli njena napravil natančno isti park in obširne travnike, kakršni so obdajali grad v stari domovini. Prevzel je seveda tudi vrtnarje, ki so čistili, gojili in česali travo tudi v novem svetu na stari preizkušeni način. Milijonarju pa trava nekako ni bila všeč; hodil je v Evropo in gledal travo, pa se mu je zdela vsa lepša, nežnejša in vabljivejša. Naposled je povprašal svojega vrtnarja, kaj misli o tej zadevi. Vrtnar je odkrito izjavil: »Mi česamo in gojimo travo šele pet let, na Angleškem pa je imela tako postrežbo že 150 let. Kultura se ne da enostavno prenesti,« je zamrmral komaj slišno nazadnje. »Treba je čakati stoletja!...«

Kokoši spomin

Dr. Oswald Kroh, profesor vseučilišča v Tübingenu, objavlja v neki tamniški reviji zanimive poskuse desure domačih kokoši. Splošno razširjeno je mnenje, da je kokoš silno topoumna ptica in hudobneži trdijo celo, da se je te lastnosti navzela od človeka, kajti v prosti naravi bi bila že davno zatrla s svojo neznamenito kokošjo pametjo. Omenjeni profesor pa je opazil, da je spomin kokoši naravnost čudovit. Dresiral jih je na ta način, da jim ni dovolil zobati koruze in prosa. Po štirih mesecih kokoši niso pozabile prepovedi in so zobale samo srednje debela zrna, prosa ali debeljače pa se niso dotaknile, dasi so bile lačne. Po enoletnem odmoru je bilo treba le parkrat ponoviti desuro in zopet so se držale prepovedi zelo vestno. Iz tega seveda ne sledi, da bi bile kokoši pametne ptice, marveč bi se dalo prej sklepati nasprotno. Pač pa je vsekakor čudovito, da imajo tako dober spomin.

Iz uradnih in drugih službenih objav

Proglasitev za mrtve. Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve: Benkita France iz Dolnjih Slavečev, Terplan Jože iz Markovcev, Kaučič Jože iz Zgornje Ročice, Sorko France iz Moškanjcev, Fašmon Jakob iz Zice, Feher Nikolaj iz Peteševcev, Trdin France iz Gladomasa, Erhatič France iz Sodinskega vrha, Bencak France iz Kroga, Vuzem France s Korenjaka, Janžič Marko s Planine, Gerenc Jože iz Trilimnov, Galun Anton iz Stoperc, Cifer Ivan iz Marjanec, Cigan Lojze iz Petanjcev, Horvat Martin iz Gornje Bistrice, Ferencšek Stefan iz Vučje gonile. Vsakdo, ki kaj ve o teh pogrešanih, naj to sporoči sodišču.

Vpisi v trgovski register. Nanovo se je vpisala tvrdka »Prodaja cerkvenih potrebščin« d. z. o. z. v Ljubljani. — Spremembe so bile vpisane: Pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani sta imenovana za člana predstojništva podružnice na Rakeku poselnik Anton Meden in veletržec Maks Domitcelj. — Prodajna pisarna slovenskih tovarn metel d. z. o. z. v Ljubljani je stopila v likvidacijo. — Trgovska uvozna agentura Anglimport d. z. o. z., zlasti uvoz angleškega manufakturnega blaga, ima odslej kot obratni predmet tudi trgovstvo z manufakturnim blagom. — Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju je podelila prokuro uradniku Adolfu Pfeiferju. — Tvrdka A. Zeschko v Ljubljani, trgovina s papirnimi potrebščinami, je postala javna trgovska družba. Vstopil je javen družabnik dr. Erik Zeschko, izbrisan pa je prokurist Karel Klemenčič. — Razdružila in izbrisala se je tvrdka A. Treo in M. Macum v Ptuj.

Vpisi v zadružni register. Vpisana je zadruga: Vodovodna zadruga v Medvodah r. z. o. z. — Pri Hranilnici in posojilnici v Lukovici r. z. z. n. z. je izbrisan član načelstva Jože Jeretina, vpisan pa član načelstva Ivan Lampret. — Kmetijsko gospodarsko društvo v Logatcu r. z. o. z. je spremenilo § 2. zadružnih pravil. — Pri Mlekarski zadruzi Ratče - Planica r. z. o. z. je izbrisan član

UNIČEVALEC MRČESA
Zanesljivo in hitro uničuje MOLE, HUNE, KOKARJE, STENICE in vse ostale MRČESE
Kakor tudi njih zaloge
DOBI SE POVSOD v originalni modri francoski opremi
Varnije se pred ponarejenimi nadomestki!

Zastopstvo za Slovenijo:

Dr. A. Kansky

kemična tovarna,
Ljubljana, Krekov trg 7

načelstva Josip Rogar, vpisan pa Janez Matjaš. — Pri Pašni zadruzi pri Sv. Ambrožu nad Cerkljami pri Kranju r. z. z. o. z. sta izbrisana člana načelstva Janez Zelenikar in Simon Rebrnik, vpisana pa Anton Grlic in Primož Zupin. — Pri Vzemni posojilnici v Ljubljani r. z. z. o. z. je izbrisan član načelstva Ivan Mazovec, vpisan pa Avgust Martinčič. — Pri Hranilnici in posojilnici na Dobru r. z. z. n. z. je izstopil iz načelstva Matevž Blažič, vstopil pa Josip Rihtar. — Pri Hranilnici in posojilnici v Dramljah r. z. z. n. z. je izstopil iz načelstva Jernej Kožuh, vstopil pa Janez Zidanšek. — Pri Agrarni zadruzi pri Sv. Marjeti na Dravskem polju r. z. z. n. z. sta izbrisana dosedanja člana upravnega odbora Ivan Mendas in Miha Gojčič, vpisana pa Ivan Kleb in France Meglič. Dosednji član upravnega odbora Jurij Marčič je predsednik. Zadruga pravila so izpremenjena v §§ 20. in 90. — Pri Hranilnici in posojilnici v Dragi r. z. z. n. z. je izbrisan član načelstva Franc Glatz, vpisan pa novoizvoljeni član Ludvik Jeselnik. — Pri Kmetijski hranilnici in posojilnici v Skočjanu r. z. z. n. z. je vpisana zaznamba, da sme podpisovati za zadrugo namenslo enega za podpis upravičenega člana načelstva kot pooblaščenec: Ivan Globeljak ml. — Pri Kreditni zadruzi uslužbenec državnih železnic v Mariboru r. z. z. o. z. so izpremenjena zadruga pravila v tem smislu, da jamči odslej vsak zadržnik s svojim opravičnim žetonom in pa 50 z devetkratnim zneskom istega. — Pri Posojilnici v Dobropoljah r. z. z. n. z. je izbrisan član načelstva Andrej Levstec, vpisan pa Anton Sturmbelj. — Pri Zadružni elektrarni v St. Jernej r. z. z. o. z. je izbrisan član načelstva član Janz v Khrin, vpisan pa Jože Brule.

Konkurzi. Razglašena se konkurz o imovini Kupača Antona, lesnega trgovca in poselnika v Stari vasi. Komisar dr. Sajovic Rudolf, sodnik deželne sodišča v Ljubljani; upravniki mase: d. Žitko Stanko, odgovnik v Ljubljani. Prvi zbor upnikov dne 26. t. m. pri deželnem sodišču v Ljubljani soba št. 140. Oglasitveni rok do 31. oktobra, ugotovitveni narok dne 14. novembra ob 10. — Razglašen je konkurz o imovini Lesna industrija in parna žaga d. z. o. z. v Zireh; komisar starešina okrajnega sodišča v Logatcu Kajetan Premerstein; upravniki mase Tavzes Fran, notar v Logatcu. Prvi zbor upnikov na sodišču v Logatcu dne 26. t. m. ob 10. Oglasitveni rok do 25. oktobra istolam, ugotovitveni narok dne 8. novembra ob 10. — Odpravljen je konkurz, ki je bil razglašen o imovini prezadolženca Luterja Josipa, trgovca v Dolnji Lendavi, ker je bila razdeljena vsa masa. — Odpravljen je konkurz o imovini prezadolženca Herberta Daseha v Ptuj, ker se je sklenila prisilna poravnava.

Razpisi. Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze je razpisano mesto pravga ali honorarnega lektorja za italijansko. Prošnje je vložiti do 25. t. m.

Dunajska - Mensendieck in ritmična gimnastika

za otroke, deklice in gospe. — Govorilne ure: Ponedeljek, sredo, petek ob 11. do 14. Salendrova ulica 4, II. nastr. 13047

H. PAJK,

dipl. učiteljica Mens. gimnast.

13047

Oddam
brezplačno

črno vrtno zemljo

iz novega stavbišča v Gajevi ulici. Ing. Fran Tavčar družba z o. z., Ljubljana. 13045

Entlanje 1 m 1 Din
Vsakovrsten okusen kreditni Pajala Kreditne banke la-IV. 3040

ŠOLSKE ZVEZKE

risalne orodje in druge šolske potrebščine na debelo in drobno najceneje kupite pri

L. PEVALEK,

Iz življenja in sveta

Košare kot pokrivala

Belgijski učenjak prof. Piccard in njegov pomočnik Kipper pred dvigom v nebotične višave. Raziskovalca imata na glavi običajne košarice, ki so znotraj obložene z blazinicami. Preprosta priprava naj ju čuva sunkov z glavo v strop aluminijaste gondole.

Ločitev zakona po 5000 letih

Ljubavna idila iz dobe faraonov — Duša egiptске princeze se pojavi po tisočletjih v ameriški devojki

Ameriška sodišča, ki poslujejo v ločitvenih zadevah, morajo brez dvoma slišati marsikako čudno, toda včasih pa se tudi ameriškim sodnikom dogodi kaj takega, o čemur bi normalen človek niti sanjati ne mogel. To je tudi priznal sodnik v St. Souisu, ki je razpravljal o ločitveni zadevi milijonarja Otteja. Soproga je tožila bogataša na ločitev zavoljo surovega ravnanja, bogati mož ji je namreč v napadu besnosti vrgel v glavo zlati podnos, na katerem je sluga postregel zakoncem s čajem. To ni seveda nič čudnega. Milijonar je pač dolžan svojemu stanu, da meče okoli sebe zlate stvari. Pač pa je zanimiva dogodka, ki sta jo zakonca pripovedovala o tem, kako sta se seznanila in vzela. Morda sta v tem edinem pogledu složna.

Gospod H. Otte je namreč sodniku priznal, da je poročen s svojo ženo že 5000 let. Sodnik je malo debelo pogledal, kajti v deželi vsakršnih rekordov je 5000letni zakon vsekakor rekord rekordov. Zakonski par Ottejevih trdno veruje v preseljevanje duš. Soproga je trdila, da si je nje mož v teku tisočletij, odkar se njegova duša potika po raznih telesih, prisvojil toliko nelepih navad, da je bivanje z njim postalo naravnost nemogoče. Gospod Otte pa je pripovedoval, da sta se z ženo vzela že pred 5000 leti. Spoznala sta se pod

piramidami. Gospa Ottejeva je bila tedaj hčerka faraona in se je večer za večerom šetala ob bregovih Nila ter krmila svete krokodile z raznimi delikatesami. Otte, ki se je tedaj imenoval malo drugače, pa se danes več ne spominja svojega imena, se je zaljubil v princezo. Ljubimca sta se sestajala v mesečnih nočeh, dokler jih ni zasačil sam faraon. Princezi — imenovala se je Amneris — se ni zgodilo nič, mladeniča pa je dal kralj zapreti v najgloblje ječe. Odtod se mu je posrečilo utesi, nakar sta se zaljubljenca skrivaj poročila ter pred kraljevo jezo zbežala v puščavo. Tu pa so dvojico popadli levi in oba raztrgali.

Otte se nadalje ne spominja ničesar več; po tisočletjih pa je spoznal pred par letih svojo davno ženo Amneris, ko se je vrnil s potovanja po Egiptu. Takoj sta se medsebojno spoznala in stara ljubezen je zagorela z novo silo. Otte se je spomnil celo imena Amneris, princeza pa se ni več spominjala egiptovskega imena svojega moža, vendar je pred sodiščem izjavila, da je izpoved Ottejeva resnična od prve do zadnje besede. Na žalost pa se je mož zelo spremenil. V starih časih je bil najlepši mož »Egipta«, medtem pa se je sramotno pokvaril. Ne samo po zunanjosti: postal je tudi strahovit skopuh in ljubosumnež. Teh lastnosti v

Egiptu nikoli ni kazal.

Sodnik je zakon seveda ločil, utemeljeval pa je ločitev samo z zlatim podnosom, ki ga je Otte vrgel faraonovi hčerki na glavo, ostalih navedb pa ni upošteval. Imel je tudi tako malo razumevanja za zakon častiljive starosti, da je v sodne akte dal napisati, da sta Ottejeva poročena šele 4 leta. Egiptska prica se zdaj prosta in ker ima precej denarja, se bo gotovo našel človek, ki bo znal bolj upoštevati in spoštovati njeno staroslavno pokolenje.

Čudno medicinsko dognanje

Profesor kirurgije na Hopkinsovi univerzi v Baltimoreu dr. Baer je nedavno presenetil medicinski svet s trditvijo, da mušje ličinke v rani niso nevarne, ker se hranijo le z gniliimi snovmi, marveč skrbijo celo za neke vrste sterilizacijo. Dr. Baer je opazoval med svetovno vojno na zapadnem bojišču, da so se one rane, ki so bile pokrite z mušjimi ličinkami veliko prej izčistile in zacelile nego one, ki muham niso bile dostopne. Ameriški profesor je na temelju tega opazovanja prišel do zaključka, da ličinke očistijo rane gnojnih snovi in preprečujejo nadaljnjo gnojenje. Ličinke namreč ne napadajo zdravih, še ne gnojnih delov rane, marveč se hranijo samo z gnojem. Vendar je moral profesor pri kasnejših poskusih spoznati, da čisto muhe same, ki preletavajo z rane na rano, okužijo dolejš čiste rane, ker prinašajo na nožicah bacile. Od svojih poskusov pa ni odstopil, marveč je gojil mušje ličinke tako dolgo, da je dobil pokolenje muh, ki je bilo popolnoma atseptično. S tem zgojenimi čistimi ličinkami profesor zdaj čisti rane svojim bolnikom in trdi, da nobeno drugo sredstvo za čiščenje ran ne dosega tako lepih uspehov.

Podržavljenje zdravnikov

Angleški ministri za narodno zdravje, za delo in za finance so dobili od vlade nalog, da v najkrajšem času izdelajo zakonski načrt za državljenje zdravnikov. Po tem zakonskem načrtu bi bili vsi zdravniki državni uradniki in bi morali svoje sile posvečati vsem državljanom. Zdravniške zbornice so izdelale predlog, po katerem bi se vsak delavec, ki ni zavarovan, lahko po enotni ceni aboniral pri zdravniku svojega okoliša za zdravljenje v primeru potrebe. Samo pri daljših boleznih, ki bi zahtevale številne posete na dom, bi si zdravnik po določeni tarifi lahko zaračunal povisek in dodatke na enotni honorar. Delavska vlada ima z zakonom namen, preskrbeti vsakemu državljanu brezplačno zdravljenje, kajti kakor je stvar zdaj urejena, si čisto ravno najpotrebnejši ne morejo privoščiti zdravniške pomoči. Preprečila bi s tem tudi preveliko nakopičenje zdravnikov v mestih, medtem ko nekateri kraji nimajo zdravnikov. Tudi honorariji bi bili seveda manjši, ako bi se določila enotna cena za obiske in operacije.

Francija — pradomovina Eskimov

Kanadski paleontolog dr. H. A. Ami, ki je podrobno proučeval podzemne jame ob reki Dordogni, je došel do zaključka, da so v teh francoskih jamah v pravadnini živeli predniki današnjih kanadskih Eskimov. Med najdbami dr. Amija je mnogo orožja in orodja, ki je vse izdelano na isti način, kakor ga izdelujejo še dandanašnji kanadski Eskimi. Učenjak domneva, da so po spremembi podnebnih prilik zvezi in živili, ki so preje prebivali v Franciji, odšli proti severu in dospeli notri v Kanado. Človek, ki se je hranil z mesom teh živali, se oblačil z njihovimi kožarji in si delal orodje iz njih kosti, jim je moral slediti, da si ohrani življenje.

je poslal po taksi.

»Na Severno postajo!« je velel vozaču, da ga je lahko slišala vratarica. A kmalu se je premislil: »Popeljite me rajši v ulico La Gre-moille, pred številko šest!«

»Je gospa doma?« je vprašal Fauconnier sobarico, ki mu je prišla odpirat.

»Ne, gospod.«
Zvedel je, da bo gospa Adelina Lan-cetelova, ki se je bila odpravila radi nujnega posla, vsak hip doma.

»Če hoče gospod počakati v salonu...« je dodala sobarica.

»Gospa vas bo zelo vesela... Mislim, da je gospodu naklonjena.«

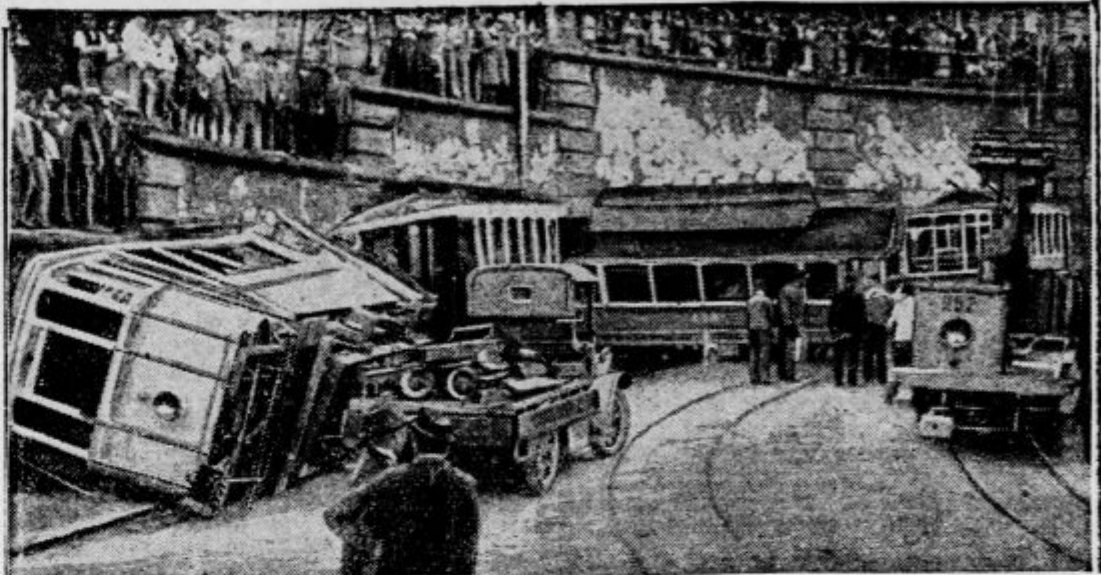
»Dobro, počakam. A ni zabavno.«

Sedel je v naslonjač in se razgledal po neokusnem salonu. Bila je v njem cela zmešnjava raznih predmetov, ki so ga delali bolj podobnega bazarju nego salonu. Razodevali so popolno brezbriznost kupca in iskanje efekta po nizki

STONE POLJŠAK

Ljubljana, Aleksandr. c. 5.

Projektiranje in izvršitev električnih naprav in instalacij. Popravlja električnih strojev in aparatov. 134

Nesreča električne železnice v Curihu

V remizi cestne železnice so se odtrgali trije vozovi ter odbrzeli po strmi progi proti mestu. Na poti so potegnili s seboj še voz s potniki ter se končno na ostrem ovinku zaleteli v zid. Tri osebe so bile pri tem ubite, več pa jih je bilo hudo ranjenih. Železnica ima znatno škodo.

Neprijeten dar ženinu

John Walker, ravnatelj neke velike čičaške tvrdke se je zaročil z mlado devojko in bi prošli mesec moralo priti do poroke, ki pa jo je preprečil prav čuden slučaj. Ženin je služil lepe denarce, zato pa je obispal nevesto z darovi; ta pa je bila siromašna deklica, zato mu je poslala edino stvar, ki jo je imela, namreč lepo papigo. Ženin je bil vesel ptiča, tembolj ker je vedel, kako zelo je bila na papigo navezana nevesta. Obesil je kletko na vrt in hodil po svojih poslih. Med tem pa si je papiga udomačila ter začela govoriti naučene besede. Na nesrečo pa iz krivega ključa niso prihajale besede nežne ljubezni, marveč grozne kletve in nadvse neslane kvante. Sosedje so se par dni čudili, nato pa so se pritožili pri lastniku, ki je res ugotovil, da ptič kolne in kvanta kakor kak star potepuh. Ženinu se je to zdelo zelo čudno, ker mu je bila nevesta zagotovila, da je vseh besed sama naučila papigo. Žalosten je Walker vrnil devojki papigo in razdrl zaroko. Kmalu pa se je zagonetka razvozlala na zadovoljstvo zaročencev in na veliko veselje sosedov. Stara sluzabnica, ki je nesla ptiča ženinu, se je spotoma zaklepotala s svojimi prijateljicami in ni opazila, ko ji je neki tatič izmaknil ptico. Vsa prestrašena si ni vedela druge pomoči, kakor da je v ptičji trgovini brž kupila drugo papigo, popolnoma slično prvi ter jo odnesla k ženinu. Po poizvedovanju pri trgovcu se je izkazalo, da mu je preklinjajočega ptiča prodal neki mornar,

ki je imel pač višek zabave v tem, da je papigo naučil kletvine in kvant. Ženin je z radostjo vzel na znanje ta razplet in takoj tekel z nevesto pred oltar, boječ se, da bi mu zopet kak nereden slučaj ne prekrizal poročnih računov.

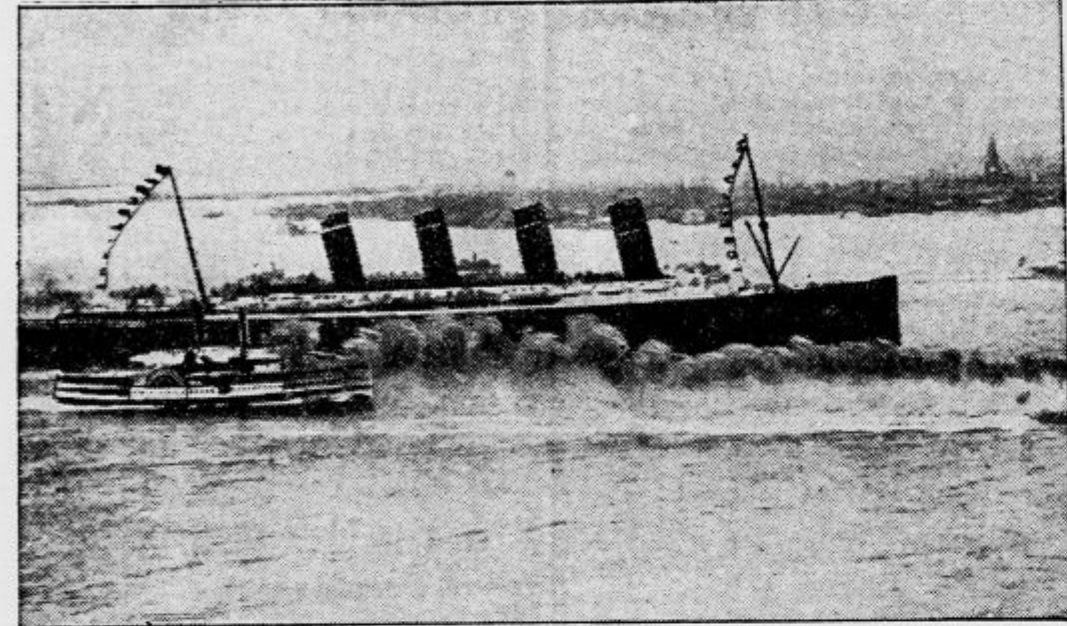
Vztrajni milijonar

Leta 1922 je milijarder Arthur Catten, eden od najbolj premožnih ljudi v Chicagu, postal žrtev roparskega napada. Devetorica z revolverji oboroženih razbojnikov je izpraznila njegovo stanovanje in odnesla vse dragulje in gotovino. Catten je plačal celo vojsko detektivov, ki je osem let lovila udeležence napada. Drug za drugim so romali razbojniki v ječo. Ta teden je bil zaprt predzadnji iz vse družbe, neki Gašper Rosenberg. Zdj uživa prostost kot zadnji udeleženec še njegov sin. A detektivi so prepričani, da ga bodo kmalu ujeli. Arthur Catten je tako novinarjem pojasnil svojo vztrajnost pri zasledovanju: Ne bi se zmenil za denar in dragulje, in nič me ne boli, da sem dobil nazaj le malo od leta 1922. izgubljenih stvari. Hvala Bogu, zadošči sem bogat. A nisem mogel napadalcem odpustiti, da so neusmiljeno zvezali mojo ženo in služinčad, mene pa so zaprli v klet s plinskim kotlom, kjer sem se skoro zadušil. Vse to je bila popolnoma nepotrebna krutost. Zato sem prisegel, da bom zapravil, če bo treba, vse premoženje, a razbojnike izročil pravici. Stvar je bila bolj zamudna kakor draga.

Razstava filatelističnih posebnosti

Na letošnji berlinski izložbi poštne znamke je razstavljenih več zanimivih redkosti. Levo zgoraj: Belgijska znamka z Rubensovo sliko; v sredi zgoraj: znamka nemške zračne pošte s poleta »Zeppelina« v Južno Ameriko; desno zgoraj: Ameriška znamka ob 50letnici električne žarnice; levo spodaj: Dragocennost, o kateri sanjajo vsi zbiralci znamk, glasoviti znamki z otoka Mauritiusa, ki jih cenijo na 3 milijone dinarjev; spodaj desno: Egiptska znamka s sliko prestolonaslednika Farnka, ki je lani dočakal svoje deveto leto.

»Lusitanijo« bodo dvignili

Ameriški velepomorščik »Lusitania«, ki so ga Nemci potopili 1. 1915. ob irski obali in s tem izzvali Ameriko, da se je pridružila protinemškemu bloku, je imel na krovu denarja za kakih 250 milijonov dinarjev. Američani bodo poskušali dvigniti ladjo iz globočine bolj zavoljo zgodovinskega spomina, nego zavoljo denarja. Slika nam predstavlja »Lusitanijo«, preden jo je zadel nemški torped.

Henri Duvernois:

Katastrofa pri Arrasu

Sobarica je vstopila s pismom na postavku.

Fauconnier je pogledal razna pisma, eno je potem vzel in ga prebral. Vzkliknil je:

»Glej! Ta norec, Edmund, je padel v novo afero.«

»Dvoboj?« je vprašala gospa Fauconnierova in prenehala svoje ročno delo.

»Za Boga, da, dvoboj.«

»Tretji v štirih mesecih.«

»Tretji, da.«

»Upam, da mu tokrat ne boš za pričo!«

Fauconnier je na videz okleval, potem se je opogumil:

»A računa baš... z mano.«

»In ti sprejmeš?«

»Ali mu lahko odrečem? Saj veš, kako je občutljiv.«

»Se bojiš, da te pozove na pištolo?«

»Ne govori neumnosti. Ni to, a zapomnil bi si.«

»Pa pusti, naj zameri: Kajti stvar postaja že neznosna. On je častnik v Arrasu in okrog sebe ima pet sto tovarišev, samih samcev, pa se obrača baš do tebe, ki bivaš v Parizu, ki si družinski oče in odvetnik... skratka človek, ki je najmanj pripraven za takšne stvari. To je neumnost.«

»Kaj pa naj napravim?«

»Poslji ga že vendar k vragu.«

»Ne morem tako, saj gre za Edmunda. Draga majo ne poznaš dobrovoljcev. Obesijo se na vsako pričo kakor kakšna ženska na svojega izpovednika ali svojo šiviljo. Če bi ga zamenjali, bi smatrali to za napoved nesreče. In ne morem se sprijazniti z mislijo, da bi se zavoljo mene primerila Edmundu kakšna nesreča.«

»Naj bo, sprejmi.«

Fauconnier se je začel pripravljati. Kazal je z dolgočasen obraz kakor človek, ki se ukvarja z odvratnim delom. A od časa do časa je zazvižgal arijo iz kakšne modne operete.

Potem je postal nestrpen:

»Kje so moji lakasti čevlji?« je zavpil.

Služkinja jih ni mogla najti in je povprašala gospo.

»Lakaste čevlje? Kaj hočeš z njimi? Vzemij svoje običajne iz telečjega usnja.«

»Iz telečjega usnja za žadevo, kjer gre za človeško življenje?«

»Ne uvidevam, kakšen pomen bi to imelo...«

»Motiš se. Na bojišču moraš biti kakor se spodobi. To učinkuje na nasprotne priče. Kadar stopi navaden mešan pred vojake, mora storiti tako, da bodo rekli: To so odlični možje. — Nočem, da bi me smatrali za prostaka.«

»Morda imaš prav.«

Ko je objel ženo, svojo drago ženo,

W. Mastermann:

Kdo jo je umoril?

Roman

»To me vesele. Čakanje mi postaja že kar neznosno. Če vas prav razumem, ste po tem takem našli zanesljivo sled? Meni je vsa stvar še danes tako temna kakor pr. d., čeprav se že nekaj let ukvarjam s kriminologijo. Seveda imate vi najbrže podatke, ki meni niso znani. V tem je velika razlika.«

10. poglavje Aretacija

»Gospod Anthony, gotovo ste ugani, zakaj sva prišla. Opozorjam vas, da more vsaka vaša beseda služiti kot dokaz zoper vas.«

Anthony se je bil pravkar vrnil iz gledališča in je v svoje nemajhno začudenje našel doma dva policijska uradnika, ki sta ga pričakovala. Njegov sluga je stal ves pobit poleg njiju.

»Prav nič ne vem, zakaj naj bi šlo, a toliko si mislim, da me hočete iz kaj vama kakoga razloga aretirati,« je mirno odvrnil Anthony.

»Aretiram vas zaradi tehtne sumnje, da ste umorili gospodično Kitty Lakeo-vo.«

»Za Boga, kaj pomeni to? Ne morem vam odgovoriti drugega, kakor da nisem s tem strašnim zločinom niti v najmanjši zvezi. Nikogar ne bi mogel umoriti, posebno pa ne ubogega, brez-zaščitnega dekleta.«

Nadzornik je ostal neizprosno. »Imeli boste dovolj prilike, da se boste lahko branili. Zdaj vas moram na žalost pozvati, da greste z nama. Spodaj nas čaka taksi.«

»Toda me hočete res kar tako odgnati v ječo, ne da bi mi dali vsaj možnost, da uredim svoje stvari? Ali veste, kaj to pomeni zame?«

»Žal mi je, gospod Anthony, a nikar mi ne delajte naloge še težje, nego je. Strogo naročilo imam, naj vas brez odlašanja oddam v zapor. Iz zapora lahko takoj stopite v stik s svojim odvetnikom.«

»Strašno! Ali se ne morem kar pri tej priliki rešiti te strašne sumnje?«

»Na žalost ne; mislim celo, da je za vas najbolj zdravo, če v tem trenutku kar moči varčujete z besedami.«

Nadzornik se je obrnil in mignil Anthonyu, naj gre z njim.

Minuto potem so se že peljali. Igralec ni bil zmožen niti ene jasne misli.

Vse je bilo prišlo tako nenadoma. Slika tesne, zamrežene celice mu je stopila pred oči, zabrisana in nejasna, menjavajoča se s tisoč drugimi slikami.

Bil je človek, ki je stal v središču javnega zanimanja. Že jutri bodo v gledališču povpraševali, zakaj ne nastopi, in — o Bog! — odgovor bo ta, da so ga zaprli, ker je osumljen umora. Ju-

trajni hsti bodo v razprtem tisku objavili senzacijsko vest o njegovi aretaciji. Nikoli več ne bo mogel izbrisati tega madeža s svojega imena, niti tedaj ne, če se mu posreči, da dokaže svojo nedolžnost. Brezupna neudobnost mračne celice, v katero so ga zaprli, ni bila nič v primeri s strahom in tesnobo, ki sta ga navdajala. Z duhom je že videl dolge opise svoje osebnosti, ki bodo izhajali v časopisih, in smešne slike, ki ga bodo predstavljale kot Hamleta ali Rom-... Znotraj in zunaj njega je bilo vse sama tema in mučne noči na trdi slamn-jači ni hotelo biti konca.

Naposled se je pa vendar napravilo blede jutro in z njim je prišel odvetnik, ki ga je bil dal takoj obvestiti. Anthony mu je razložil svojo nesrečo. V tem trenutku ni bilo moči ničesar ukreniti. Dva redarja sta ga posadila v avtomobil in ga odpeljalo v Ketworth. Sveži jutranji zrak je bil zunaj po tohlobi celice pravo odrešenje; nekakšna topa brezčutnost ga je obšla ter ga rešila, da ni zbledel. Nedolžnost spomin na prenapolnjeno preiskovalno sobo, na radovedne gledalce, na policijske sodnika in na njegova prisodnika je bil bil vse, kar je odnesel iz Ketwortha s seboj. Šlo je samo za formalno vložitev obtožbe. Z vrtočlovo naglico so spet zdrdrali proti Londonu. Iznova so se vrstile ure in dnevi neskončnih muk v tesni celici.

Gospod Forbes, njegov odvetnik, je bil vkljub svojemu uglednemu položaju in visokim dohodkom mož potrte vna-rosti, ki se je potezal za mesto v parlamentu, čeprav je bil videti na oko do-

kaj razumen človek.

Anthony mu je mogel povedati samo to, da on ni storil zločina in da ni v prav nikakšni zvezi z njim. Odvetnika pa to očitno ni zadovoljilo.

»Stanoval sem v gostilni »Bršljan« in za časa umora sem bil na izprehodu — več ne morem povedati.«

»Hm! Kam pa ste šli?«

»Na izprehod, tja v en dan. Okolica mi ni natanko znana.«

»Ali ste koga srečali, ki bi ga mogli spoznati?«

»Ne spominjam se.«

»V dolžnost si štejem, da vas opozorim,« je rekel odvetnik, korakaje po celici sem ter tja: »policija ima zoper vas zelo tehtne dokaze.«

»Kaj naj storim, gospod Forbes? Nič drugega ne morem kakor spet in spet zatrjevati, da sem nedolžen.«

Odvetnik se je obrnil, da bi odšel; njegovo čelo je bilo nagubano od skrbi.

»Ali ste že premišljevali o tem, koga bi vzeli za kazenskega branilca?« je vprašal.

»Ne, koga bi pa vi predlagali?«

Pravnik je pomislil.

»Jaz bi se v takem primeru obrnil do sira Jamesa Duncana. Boljšega si ne morete izbrati. Res je, da ni poceni.«

»To ni važno. Dobodite mi najboljšega zagovornika. A kaj ste hoteli reči s tem: v takem primeru?«

»Nu, če naj govorim po pravici, tedaj vam ne smem skrivati, da bo zelo, zelo težko doseči vašo oprostitve.«

»Kaj? Ali hočete s tem namigniti, da

je obsodba vobče možna.«

»O tem ne morem soditi. Vse, kar morem reči, je to, da so dokazi zoper vas jako tehtni.« V skrbih je zmajal z glavo. »Zato bom poveril vašo zadevo siru Jamesu.«

»Storite, kar se vam vidi najbolje,« je rekel Anthony. Ta človek ga je delal še bolj nervoznega, nego je že bil, in kar oddahnil se je, ko je odšel. Če je njegov lastni odvetnik tako gledal na stvar, tedaj je moralo bogme slabo kazati zanj.

Cez nekaj dni so mu naznanili obisk in ga odvedli v govorilnico, kjer ga je pričakoval veliki zagovornik, sir James Duncan. Jetniški pazniki so izza steklenih vrat opazovali sestanek. Veliki mož je Anthonyja razočaral. Bil je majhen in sivolas, nosil je nanosnik in dojem, ki ga je zbujal, je bil kar nekam domišljav. Milostni način, kako je zagovornik nastopal proti njemu, je spravil Anthonyja v obup.

»Gospod Forbes mi je naročil, naj prevzamem vašo obrambo,« je pričel. »Dasi imam posla preko glave, sem se vendar odločil, da sprejemem, če vi tako želite.«

»Veselilo me bo, če se morete odlo-čiti.«

»Pri uvodni policijski obravnavi bo zastopal vaše interese gospod Forbes.«

»Ali hočete s te mreči, da zame ni možnosti, da bi se izmuzel že pri poli-cijski obravnavi?«

»Samo tedaj, če morete predložiti popolnoma pričevalen alibi. In tega vendar ne morete, kakor mi je pove-dal gospod Forbes.«

TIVAR OBLEKE

za gospode od . . . Din 240.—790—
za dečke 11—16 let od Din 200.—420—
za otroke 3—10 let od Din 110.—160—
zimske suknje od . . . Din 300.—750—
hlače po Din 89.—150—

Ogledate lahko ne da bi kaj kupili!
Samoprodaje po vseh večjih krajih!

Prodajalnica v Ljubljani: 294

IVAN KOS

Sv. Petra c. 23, Celovška c. 63

ZNAMKE

VSEGA SVETA! VEC TISOC
NAPRODAJ!

Naslov v oglašnem oddelku Jutra

Posestniki! konjičkov!

Približno 300 m² peska in cementa je transportirati z 8 konjički (Tragtiere) 90 m visoko v hrib.

Ponudbe na: Gradbeno podjetje Ing. Dedek, Ljubljana, Žibertova št. 7. 13054

Čitajte Jutrove male oglase, ki imajo uspeh!

hsti hiši do ure, ko bi dospel vlak iz Arrasa v Pariz. Vstal je, izmislil si je opravke in odšel.

Mimo hiše je privozil taksi, pozval ga je in se dal popeljati kamorkoli, v Neuilly. In si je ponavljal venomer: »To je pa res zadnjič, da se Edmund dvobojuje.«

V bežnici, kamor je bil vstopil, so opazovali natakari tega gosta, ki se je skrivaj previdno kakor zločinec, z ne-zaupanjem in so si mislili: »To je pa nekdo, ki je napravil kakšno svinjar-stvo.«

Obed je bil zopern. Še nikoli ni imel pred sabo tako uporne pečenke — pe-čenke, ki jo je znala njegova kuharica pripraviti tako izborno! Moj Bog, moj Bog, kako smo bedasti! In vse to za-radi ženske, ki ni bila več mlada, ki je imela rumene zobe in moških na tu-cate.

Preden se je vrnil domov, je kupil ne-kaj arraskih igrač za svojo hčerko in arrasko iglo za ženo. Najrajši bi Adeli-no ubil in jima dal napraviti preprogo iz njene kože.

Za večerje je bil Fauconnier naj-skromnejši med možmi. »Moja žena je lepa,« si je mislil, »dosti lepša od one.« Razmršil ji je lase kakor nehoti in je ugotovil, da je bila žena tudi razčesa-na lepa.

A moral je spregovoriti o dvoboju. »Dvoboj? Ah, da dvoboj... čisto ne-pomemben.«

»Kdo je bil ranjen?«

»Nihče, to se pravi... nasprotnik, navadna praska.«

»Tem slabše. To bo Edmunda tem bolj podnetilo. Kmalu bo pričel znova.«

»O, kar se tega tiče nikoli več. To ni nobena zabava več, vsaj zame.«

»Končno!«

Medtem, ko je Fauconnier užival slastno smotko, je žena odprla večerni list. Hipoma je zavpila:

»O, moj Bog! Kaj je to? Katastrofa pri Arrasu! Poglej! Čuj!«

Strašna nesreča se je primerila smo-či na eni severnih prog. Vlak št. 21., ki je vozil iz Pariza, je radi napačno pre-stavljene kretnice, zavozil na napačen tir, na katerem se je premikal tovorni vlak. Sunej je bil tako močan, da so ostali trije potniki na mestu mrtvi. Vsi drugi so bolj ali manj ranjeni...

Ti si torej ranjen?«

»Niti od daleč ne.«

»A vendar si se vozil s tem vlakom.«

»Ne... to se pravi, da. Toda list pre-tirava. Bil sem v zadnjem vozu in sem komaj začutil sunek.«

»In mi nisi nič povedal!«

»Cemu naj te prestrašim?«

Gospa Fauconnierova je objela moža z veliko nežnostjo.

»Kako si dober!«

»Ne, ne.«

»Da. Dober si in nočeš tega poka-zati.«

III No. 13008/1. — 1930.

13050

Razglas

Kraljevska banska uprava dravske bano-vine otvori 3. novembra 1930 v Mariboru enoletno gozdarsko šolo. Na ta zavod se sprejme do 20 gojencev (internistov).

V prvi vrsti se bodo v ta učni zavod sprejemali sinovi ma-lih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo na gozdarskem posestvu kot bodoči gospodarji.

Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, od 16 do 24 let stari.

Vsi gojenci bodo stanovali in se prehranjevali v internatu.

Svojeručno spisane prošnje, opremljene s kolkom za 5 Din, je vložiti do 15. oktobra in nasloviti na šumarski oddelek kra-ljevske banske uprave v Ljubljani (za ravnateljstvo maribor-ske nižje gozdarske šole).

Prošnji je priložiti: Krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, navrstveno izpričevalo in obvezo staršev, da bodo krili stroške v internatu.

Podrobnejša pojasnila daje
gozdarski odsek kraljevske banske uprave
v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 11. septembra 1930.

Dvokolesa, motorji,
šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. — Velika izbi-ra, najnižje cene. — Prodaja na obro-ke, ceniki franko. 6

TRIBUNA F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

PLETENINE

volnene, izdelujem za trgovce v poljubnih množinah po na-ročilu! (Lohnarbeit.) Delo in fasona prvovrstna. Cene zmerne. Cenjene ponudbe pros!

HUBERTUS PLETILNICA,
Radeče. 13048

Naznanjamo, da nas je sredi dela nenadoma zapustila tovarišica

Terezija Jalen

in odšla k večnemu počitku.

Gorje, dne 15. septembra 1930. 13044

Učiteljstvo osnovne šole Gorje

KRAJEVNI ŠOLSKI ODBOR GORJE na-znanja žalostno vest, da je dne 15. septembra 1930 odšla k večnemu počitku učiteljica

Terezija Jalen

Požrtvovalni učiteljici ohranimo časten spo-min! 13052

Gorje, 15. septembra 1930.

IZVANREDNA PRILIKAI
Zelena služinska patent postelja zložljiva, s tapeciranim madracom, zelo praktična za vsako hišo, hotele, nočne služ-be in poljuže. Osobe stane samo Din 39.—
Razpoložljiva po poštnem povzetju.

Lesena patent postelja, zložljiva, s tapeciranim madracom, zelo praktična, stane samo Din 28.—
OTVOREN

Lesenka za sunčanje — (Liegestuhl) najnovije vr-sti, stane samo Din 15.—
OTVOREN

Madrac punjeni s vol-nom stane samo Din 75.—
L. BROZOVIC, ZAGREB
ILICA 82.

CAR PETAR VELIKI

silni junak nešteti bojov, se je bal na svetu samo ene stvari: golazni! Ena steno je bila zanj strašnejša, kakor najmočnejši sovražnik. Vso golazen, tudi največjo, ugonobni najsi-gurneje in najhitreje »PIRETRIN«.

PIRETRIN d. d.
Zagreb, Branimirova 43.

POTNIKA

po vsej Sloveniji pri trgovcih in trgovih-na s papirjem dobro vpeljanega, — SPREJME proti dobri proviziji veletrgo-vina razglednic v Zagrebu. Ponudbe po-slati na Jugosl. Mošse dd. Zagreb, Jela-čičev trg 5, pod »363«. 13048

NAZNANILO

Vsled končane kopalne sezijske preneham s svojo brivnico v kopališču »Ilirijec« in pri-čnem zopet redno poslovati v svoji brivnici v »Okrožnem uradu za zavarovanje delav-cev.«

Priporočam se
R. JURMAN.
brivec, frizer in pedikur. 13046

ŽALUZIJE.

lesene tekstilne rolete (drvenitke), rolete iz gradna, samonaviljale in lesene rolete »Esslinger« v vsakih konstrukcijah izdeluje solidno in najceneje tvrdka 59

PETER KOBAL

Kranj — Slovenija
Brzovjavke: Kobal. Tel. interurb. 32.

Kljub vsemu zmaguje

LIGIS LIGA

nad vsemi ostalimi brezalkoholnimi pija-čami! Kdor enkrat poskusi, ostane za vedno njen pripadnik. 11607

AUTOMOBILISTI!

POZOR! SPECIJALNA DELAVNICA ZA TAPECIRANJE IN »DUCC« LIČANJE AVTOMOBILOV

Martin Mali, Domžale

Točna izvršba! 285 Cene zmerne! POZOR!

KLAVIRJI

Preden kupite KLAVIR, si oglejte mojo bogato zalogo prvovrstnih KLAVIRJEV. — Prodajam najceneje, na najmanjše obroke, s garancijo — Strokovnjaško popravilo in čisto uglaševanje. — Najcenejša izposo-jevalnica. 297

Warbinek, Ljubljana,

Gregorčičeva št. 5. Rimska c. št. 2.

Zahvala

Za mnoge izraze iskrenega sočutja in sožalja ob smrti našega nad vse ljubljenelega soproga, očeta, brata, sva-ka in strica

Filipa Franka

bivšega drž. daccarja in upokojenega drž. mostninarja izrekamo najtoplejšo zahvalo. Posebno zahvalo dolgu-jemo prečistiti duhovščini, tukajšnjemu zdravniku g. dr. Matku za njegove humano, ljubeznivo in nepre-cenljivo požrtvovalnost za pokojnika. Hvala tudi g. dr. Turku, ki je pri odsotnosti g. dr. Matka prihitel pokoj-niku na pomoč.

Nadalje smo dolžni zahvalo odličnemu pevskeemu dru-štvu »Kum« za ganljivo žalostinko, s katero so izka-zali poslednjo čast svojemu članu ustanovitelju, nada-lje domači radeški godbi in godbi Zid. mosta, vsem da-rovalem cvetja, njegovim prijateljem in znancem ter vsem, ki so nas tolažili ter nepozabnega spremenili k več-nemu počitku. 13049

Zalujoči rodbini:

FRANK in CHRISTOF.

